

Tractatvs De Sacramentis Et Censvris

Hurtado, Gaspar

Moretus, 1633

Dispytatio I. De institutione & necessitate Baptismi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94788](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94788)

TRACTATUS DE BAPTISMO.

DISPUTATIO PRIMA.

De institutione & necessitate Baptismi.

DIFFICULTAS PRIMA.

Quid sit Baptismus.

T à nomine exordiamur, Sacramentum Baptismi in primis dicitur *Baptismus*, quia nomen *Baptismus* quamcumque abluionem significat, & Sacramentum Baptismi fit abluione. Secundo dicitur *lauacrum regenerationis*, Ioannis 3. quia per illum regeneramur & renascimur Deo. Tertiò dicitur *circumcisio non manufacta*, ad Colossenses 2. quia per Baptismum circumcidimur, & expoliamur, non carne, sed peccatis, & eis morimur. Quarto dicitur *sepultura*, Ioann. 3. & 6. quia vetus homo in Baptismo moritur, & quasi sepelitur. Et ob id quinto dicitur *crux*, quia scilicet, ut dicitur Ioan. 6. vetus homo in Baptismo crucifigitur. Sextò à Patribus dicitur *illuminatio*, iuxta illud ad Hebræos 6. *Impossibile est eos, qui semel illuminati sunt*, &c. ratione videlicet splendoris fidei quæ per Baptismum datur. Et ob id Septimò ab Augustino Epist. 23. dicitur *Sacramentum fidei*. Octauò dicitur *vnctio*, quia per Baptismum consecramur Deo in Reges & in Sacerdotes spirituales. Nonò dicitur *donum*, quia per Baptismum fit maxima peccatorum remissio, quia fit culpæ & totius pænæ illis debita. Decimò dicitur *indumentum*, quia nuditas, quam peccatum induxerat, tegitur gratiâ per Baptismum collatâ. Vndecimò dicitur *sigillum*, quia omnes oues Christi primò signantur caractere Baptismi.

Catech.
Rom.

Ad rem verò accedendo, variè à multis definitur Baptismus: optimè tamen à Catechismo Romano part. 2. cap. 2. quòd sit *Sacramentum regenerationis per aquam in verbo vite*. Quibus verbis Baptismus duplici definitione definitur, quia illis prioribus verbis, *Sacramentum regenerationis*, definitur Metaphysicè, seu definitione Metaphysica, quia definitur per *Sacramentum*, quod est genus ad Baptismum. & per *regenerare*, quod est differentia, quæ ab alijs Sacramentis nouæ legis distinguitur, adhuc à Pœnitentiâ; quia quamuis hæc etiam viuificet mortuos spiritualiter, non tamen dicitur regenerare, quia Sacramentum Pœnitentiæ non est institutum ad dandum vitam spiritua-lem omnino primam, sicut Sacramentum Baptismi, sed dicitur resuscitare, quia ex se iustificat iam mortuum spiritualiter post vitam spiritua-lem per Baptismum collatam. Illis verò posterioribus verbis, *Per aquam in verbo vite*, definitur physicè,

quia definitur per omnes suas partes physicas intrinsecas, nempe per aquam, seu abluionem aquæ, quæ est materia Baptismi; & per verbum vite, id est per inuocationem Trinitatis, quæ est forma illius.

Deinde physicè, & clariùs quàm dictis posterioribus verbis Catechismi Romani, definitur Baptismus à Magistro in 4. dist. 3. quòd sit *ablutio corporis exterior, facta sub forma præscripta verborum*. Quam definitionem recipiunt Scholastici omnes: quia quamuis in ea non exprimatür significatio Sacramentalis, quæ tamquam forma totali constat Sacramentum Baptismi, datur tamen per materiam & formam parciales, quibus physicè constat Baptismus, nempe per abluionem & per prolationem verborum, quibus solis constat tamquam toto & integro materiali, & subiecto cui inest Sacramentalis significatio: ac proinde sub illis facile intelligitur significatio ipsa. Et optimè per synecdochen in ea definitione ponitur pars totalis materialis pro toto ipso Baptismo coalescente ex ipsa & ex significatione Sacramentali, vnde sensus illius est, quòd Baptismus fit ablutio corporis, & præscriptæ formæ prolatio, regenerationem spiritua-lem significantes.

Ex eo autem, quòd Baptismus definiatur per abluionem, non definitur per sibi synonymum: quia quamuis Baptismus in sua primæua significatione idem fuerit Græcè, quod Latine ablutio, iam tamen extensione nominis *Baptismi* facta per vsus accommodationem, quæ extensum est ad significandum totum ipsum Sacramentum Baptismi, desierunt esse synonyma.

DIFFICULTAS II.

Quæ sit materia remota Baptismi.

IN omni Sacramento, quod in vsu & fieri consistit, duplex materia partialis reperitur: vna remota, ut peccata in Sacramento Pœnitentiæ, & oleum in Sacramento Extremæ Vnctionis; & altera proxima, ut confessio peccatorum in Sacramento Pœnitentiæ, & vnctio in Sacramento Extremæ Vnctionis. Est ergo difficultas de materia Baptismi; in præsentem de remota, & Difficultate sequenti de proxima.

Circa præsentem difficultatem Lutherus in *Luther. Colloquijs symplosiacis*, cap. 17. ausus est dicere, vinum, & lac, & quidquid aliud potest balneo deservire,

seruire, esse idoneam & sufficientem materiam Baptismi.

Veritas tamen Catholica est, aquam naturalem seu elementarem esse propriam & necessariam materiam ad valorem Baptismi, quod constat ex perpetua Ecclesie traditione & praxi, & definitur ab Eugenio IV. in Decreto fidei, habito in Concilio Florentino post ultimam sessionem; & a Tridentino sess. 7. can. 21. & constat ex illo Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei*; ubi nomine aqua intelligitur naturalis, quia nullum est fundamentum cogens confugere ad Metaphoram. Idem quoque constat ex illo Act. 8. *Eccc aqua, quis prohibet me baptizari*; & ex Act. 16. & ex ad Ephes. 5. & ex alijs locis, in quibus describitur aqua naturalis, quae sit materia.

Quod si obieciat illud Matth. 3. ubi Baptista ait se baptizare in aqua, & Christum baptizatum in Spiritu sancto & igne, quo videtur supponere, Baptismum Christi non futurum ex aqua, sicut erat Baptismus ipsius Baptiste; omittis varijs expositionibus existimantium in adducto testimonio non esse sermonem de vero Baptismo Christi, sed de Metaphorico, quae non sunt contemnenda, & quibus obiectioni satisfit, respondemus, admitrendo, in eo testimonio sermonem esse de vero Baptismo instituto a Christo, quem Baptista verè opposuit suo Baptismo: tamen in hoc tantum opposuit, quod Baptismus ipsius erat in sola aqua, absque effectu aliquo interiore gratiae & charitatis; Baptismus vero Christi non erat futurus in sola aqua absque effectu gratiae & charitatis, quae peculiariter attribuitur Spiritui sancto; & absque consumptione & destructione peccati, quae etiam specialiter appropriatur Spiritui sancto instar ignis consumendi rubiginem peccatorum; sed futurus erat in aqua & Spiritu sancto, iuxta illud Ioannis 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, &c.*

Observandum tamen est pro Catholicis, ut optimè Valentia d. 4. quaest. 1. punct. 2. Vasquez disp. 141. Aegidius quaest. 66. art. 4. dub. 1. & communiter Doctores, ita aquam naturalem esse necessariam ad valorem Baptismi, ut etiam sufficiat quantumcumque accidentaliter mutetur, dummodò retineat naturam aquae naturalis, & maneat apta ad abluendum; ac proinde aquam, siue calidam siue frigidam, esse sufficientem ad valorem Baptismi: & non solum aquam puram, sed etiam alijs rebus permixta, quamvis notabiliter, ut est in fluminibus turbidis, & in lixiuio, & in aqua quae caro decocta est, & appellatur ius; dum non sit adeo permixta, ut plus sit alterius substantiae quam aquae naturalis, ut contingit quando aqua valde densata est luto aut pinguedine, quia tunc non sufficit ad valorem Baptismi: quia quamvis tunc maneat physice aqua naturalis, tamen non manet apta ad abluendum; imò moraliter non censetur aqua, sed lutum, aut pinguedo. Si tamen ex his permixtis, in quibus plus est alterius substantiae quam aquae, ut ex luto, & ex iure valde spisso, purior & subtilior aqua exprimatur, haec sufficit ad valorem Baptismi; & multò melius sufficit aqua in quam nix, gelu, glacies, & grando resoluntur, ut specialiter aduertunt Henriquez lib. 2. de Baptismo cap. 6. Valentia & Aegidius, quia verè est aqua omnino naturalis. Imò, ut contra nonnullos Henriquez & Ochagavia quaest. 3. etiam

sufficiet aqua in quam sal resoluitur, quia etiam est aqua naturalis.

Ita tamen aqua permixta cum alijs substantijs sufficit ad valorem Baptismi, ut extra necessariam uti aqua notabiliter permixta, sit sacrilegium: quia est contra consuetudinem Ecclesiae, volentis non fieri Baptismum, nisi ex aqua moraliter pura: imò etiam est sacrilegium, uti aqua non benedicta, quamvis pura, ut deducitur ex Clementina vnic. de Baptismo. In extrema tamen necessitate licitum est uti aqua, quamvis notabiliter permixta, imò & dubia, ut nunc nondum resoluta, sub hac tamen conditione, (siue exterius siue mentaliter tantum appositae) nempe, *si materia haec est idonea*, quia extrema necessitas excusat irreuerentiam, quae alias fieret conficiendo Sacramentum sub conditione, & illud temerè exponendo periculo nullitatis.

Liquores verò herbarum, & aliarum rerum, qui per stillicidia extrahuntur, non sunt materia sufficiens ad valorem Baptismi, in quo omnes Doctores conveniunt, quia non sunt vera aqua: spiritum quoque & sudor non sunt materia sufficiens, quia etiam non sunt vera aqua, quod de sputo tradit Pontifex in cap. penult. de Baptismo.

DIFFICULTAS III.

Quae sit materia proxima Baptismi.

Conveniunt Doctores, materiam proximam Baptismi esse non aquam ipsam, sed abluionem mediâ aquâ factam; quia verba ministri, quae in hoc Sacramento, sicut in alijs, habent quod sint forma quae accedit materiae proximae, & super eam cadit, non accedunt ipsi aquae, sed abluioni: abluio autem essentialiter consistit in motu locali, siue quo aqua movetur circa corpus ipsum tangendo, siue quo ipsum corpus movetur circa aquam ipsam tangendo. Et in utrovis sufficienter consistit: quia utrovis sufficienter abluitur corpus per aquam, quia tam motu corporis circa aquam, quamvis immotam, (si possit tangi absque eo quod moveatur) quam motu aquae circa corpus, quamvis immotum, dicitur corpus abluere per aquam, quia utrovis, quantum est ex se, est sufficiens ad abstergendas sordes: ille enim dicitur abluere, & sufficienter, corpus aliquod, aut quando circa illud movet localiter aquam illud tangentem, aut quando movet localiter corpus circa aquam, eam tangens.

Est tamen difficultas, An materia proxima Baptismi consistat in abluione ut activa, id est, ut facta à ministro, & ad ipsum relata, siue actiue siue passivè significetur; vel in abluione ut passiva, id est, ut recepta vel quasi recepta in corpore baptizati, & ut de nominante ipsum qui baptizatur, abluionem seu baptizatum, siue abluio sic sumpta sit vera passio ipsius circa aquam, siue non sit vera passio corporis abluendi, sed tantum sit passio Grammaticalis, seu significata, ut passio, ut contingit quando corpus abluitur motu locali aquae circa corpus ipsum immotum; vel an consistat in abluione, tam ut activa quam ut passiva.

Sotus in 4. dist. 3. art. 1. §. Ex quo fit, & Suarez Sotus, d. 20. sect. 2. docent, materiam proximam Baptismi sitam esse in abluione ut passiva, & non ut activa: quod indicare videtur Augustinus Tract. 80. in Ioannem, dum ait: *Quae est ista tanta virtus aquae, quae corpus tangit, & cor abluunt?*

Alij econtrà docent, abluionem non vt passiuam, sed vt actiuam esse materiam Baptismi, quia verbis formæ Baptismi, nempe *Ego te baptizo*, non significatur ablutio vt passiuam, sed tantum vt actiuam.

Vasquez.
Ægid.
Ochag.
Racon.

Vasquez verò disp. 141. c. 2. Ægidius q. 66. artic. 4. dub. 2. Ochagauia q. 3. & Raconis q. 3. art. 1. docent, abluionem tam vt actiuam quam vt passiuam, vtrius modo esse materiam Baptismi, & merito: quia materia proxima Baptismi consistit in eo quod significatur per verba formæ Baptismi, quia verba formæ accedunt materię proximæ, & supra eam cadunt, per hæc autem significatur ablutio, tam vt actiuam quam vt passiuam, quia verba formæ siue actiuam, vt quando Latinus dicit, *Ego te baptizo*, siue passiuam, vt quando Græcus dicit, *Baptizetur seruus Christi*, subintelligendo à me, verè significant abluionem vt actiuam, & relatum ad personam quæ baptizatur, & vt passiuam, & relatum ad personam quæ baptizatur, quia eis ablutio vtroque modo significatur: quia quando verba formæ actiuè proferuntur, significatur ablutio vt actiuam, vt directè & in recto relata ad personam baptizantem, & etiam vt passiuam, vt indirectè & in obliquo relata ad personam baptizantem; & quando passiuè proferuntur, econtrà ablutio significatur vt passiuam, directè & in recto relata ad personam baptizatam, & etiam vt actiuam, vt indirectè & in obliquo relata ad personam baptizantem.

Vnde iuxta ea, quæ dicemus Difficultate VII. & Difficultate VIII. nempe ad essentiam formæ Baptismi necessarium esse personam baptizari exprimere, & etiam actionem ministri, & hanc ita vt denotatur esse actionem ministri, saltem personam ministri subintelligendo, consequenter dicendum est, ad materiam proximam Baptismi requisitam esse abluionem vt actiuam, & vt Grammaticaliter passiuam simul; & non sufficere vt actiuam tantum, nec vt passiuam tantum, quia requisita est vt ablutio relata ad personam baptizatam expressam verbis formæ, & vt relata ad personam baptizantem verbis formæ denotatam.

DIFFICULTAS IV.

Quæ ablutio sufficiat ad valorem Baptismi.

Conueniunt Primò Doctores, quæcumque abluionem, siue fiat immersione, vel infusione, siue asperzione, quantum est ex se sufficere ad valorem & essentiam Baptismi, quia quæcumque ex his est vera ablutio, quæ verbis formæ Baptismi significatur. Quod etiam constat ex vsu Ecclesiæ, quæ omnibus dictis modis vsa est baptizare, nempe infusione, vt modò fit; & immersione, vt olim fiebat, & vt modò in Manuali Romano fieri permittitur; & asperzione, vt ex S. Laurentio in eius Legenda dicitur instante martyrio quemdam asperzione aquæ baptizasse; & de Apostolis creditur asperzione baptizasse, quando vna die quinque millia baptizarunt, vt dicitur Act. 4. Et idem est de abluione facta tinctione. In praxi tamen, vt ablutio licet fiat, seruandus est modus in vnaquaque Ecclesiâ pro tempore præscriptus & vsitatus.

Quod si obijcias, Baptismum esse figuram & vmbra mortis & sepulture Christi, vt significat

Paulus ad Rom. 6. dum baptizati dicuntur commori & sepeliri cum Christo in Baptismo; sepultura autem non figuratur neque denotatur effusione neque asperzione, sed tantum immersione, quæ quasi in sepultura condimur sub aqua; ergo sola immersio est sufficiens ad valorem Baptismi, & non asperio, neque effusio;

Respondemus, Baptismum non dici figuram sepulture Christi, neque nos per Baptismum configurari Christo sepulto: quia immersio materialis, quæ in Baptismo condimur sub aqua, sit similis sepulture, quæ Christus conditus est sub terra, neque id contendit Paulus ubi suprà; sed quia ablutio spiritualis à peccatis facta per Baptismum, est mors spiritualis, quæ morimur peccatis, & eis quasi sepelimur & abscondimur, in quo assimilamur Christo mortuo & sepulto; quod eodem modo denotatur abluione spirituali, siue fiat immersione, siue effusione, siue asperzione.

Conueniunt Secundò Doctores, trinam abluionem, siue immersionem, siue effusionem, siue asperionem non esse necessariam ad valorem & essentiam Baptismi, sed sufficere vnam, quia ad valorem Baptismi sufficit vera ablutio; ad veritatem autem abluionis non est necessarium, quod sit trina, sed sufficit quod sit vna. Quod etiam constat ex vsu Ecclesiæ, quæ ob varias rationes occurrentes aliquando vsa est trina, & aliquando vna tantum immersione, vt constat ex Gregorio libro 1. Epist. 41. & ex Concilio Toletano IV. c. 4. ubi statuitur, vt deinceps Baptismus non nisi vna Toletan. immersione conferatur.

Quod si obijcias Pelagium Papam in Epist. ad Pel. Pap. Gaudentium, & relatum can. Multi, de Consecrat. dist. 4. dum ritum trinæ immersionis affirmat traditum esse à Christo; ergo est necessarius ad valorem Baptismi, cum sit necessarius ex intentione Christi; Respondemus, quod si verba Pelagij expendantur, vt ea expendit Vasquez disp. 145. c. 1. Vasquez conijciatur, ipsum tantum asserere, inuocationem Trinitatis esse traditam & præceptam in Baptismo à Christo, non trinam immersionem: hanc tamen Apostoli præceperunt, vt constat ex can. 49. ipsorum, vt concordaret inuocationi trium diuinarum personarum. Et id tantum volunt nonnulli Patres, dum ritum trinæ immersionis enumerant inter traditiones quæ seruari debent, quia suo tempore perseuerabat sub præcepto Apostolico. Dictum tamen præceptum Apostolicum postea abrogatum est ab Ecclesiâ in multis Prouincijs ob rationes occurrentes, & in Hispania abrogatum fuit in Concilio Toletano IV. c. 5. ob quemdam errorem hæreticorum circa significationem trinæ immersionis, & præcepit Baptismum vnica immersione conferri.

Qui ergo vult trinam abluionem Baptismum validè conticere, debet verba ita proferre, vt illa non absoluat priusquam tertiam abluionem fecerit: quia si post primam ante alias, aut post duas ante tertiam verba formæ finiat, statim perficiet Baptismum, quia ad eius valorem & essentiam non sunt necessariae tres abluiones, neque duæ; sed sufficit vna & prolatio verborum: positis autem sufficienti materia & forma, non est in potestate ministri detinere significationem Sacramentalem. Quod si tunc intendat trinam abluionem Sacramentum Baptismi conficere, & non aliter, nihil efficiet ex defectu intentionis requisitæ, nempe efficiendi Sacramentum quando potuit, quia eam non habuit.

DIFFI-

DIFFICULTAS V.

*Utrum ad valorem Baptismi, qui submer-
sione fit, necessaria sit emerſio ipſi
ſubmerſioni ſuccedens.*

Sotus.
Palud.
Marſil.
Sotus.
Silueſt.
Sotus in 4. diſt. 5. quaest. 3. Paludanus diſt. 6. quaest. 1. artic. 3. Marſilius q. 4. art. 4. Sotus diſt. 3. q. vnica, art. 8. & Silueſter v. *Baptismus* 4. q. 10. partem affirmatiuam tueritur. Primum, quia Chriſtus ſolam ablutionem communem & vltimam in proximam Baptismi inſtituit; ſubmerſio autem abſq; emerſione ſeu extractiōe ipſi ſuccedente, non eſt ablutio, vt communiter fit. Secundò, quia Chriſtus non inſtituit in materiam proximam Baptismi ablutionem deſtructiuam vitæ baptizandi; ſubmerſio autem, cui non ſuccedit emerſio, eſt deſtructiua vitæ baptizandi. Tertiò, quia per Baptiſmum configuramur Chriſto mortuo, & ſepulto, & reſurgenti, vt conſtat ex Paulo ad Rom. 6. per ſubmerſionem autem, cui non ſuccedit emerſio, etiamſi configuremur Chriſto mortuo & ſepulto, ſed non reſurgenti.

Panor.
Rofella.
Suarez.
Vafquez.
Valen.
Ægidius.
Panormitanus in cap. *De non apponeres*, de Baptiſmo & eius effectū, Roſella v. *Baptismus* 4. n. 1. Suarez diſp. 20. ſect. 3. Vafquez diſp. 145. cap. 3. Valentia diſp. 4. quaest. 1. puncto 2. & Ægidius quaest. 66. art. 7. dub. 1. partem negatiuam tradunt, & merito: quia ſubmerſio corporis, quamuis ei non ſuccedat emerſio ſeu extractiō illius, eſt vera ablutio, quia tunc aqua ita mouetur ſupra ſuperficiem corporis, dum eam intrat, vt ſi ſordidum eſſet, verè illud emundaret; ergo ſufficiens eſt ad valorem Baptismi.

Ad primam ergo rationem aduerſariorum, negamus ſubmerſionem abſque emerſione non eſſe ablutionem, etiamſi res, quæ per ſe ipſas nequeunt extrahi & emergi, communiter ſubmergamus animo illas educendi ſeu emergendi, non vt verè abluamus, ſed emerguntur, vt ſubmerſæ & non emerſæ non pereant.

Ad ſecundam reſpondemus, Chriſtum in materiam proximam Baptismi quamcumque veram ablutionem inſtituiſſe, ſine per eam deſtruatur & agrotet baptizandus, ſive non.

Ad tertiam concedimus, per Baptiſmum nos conformari Chriſto mortuo, ſepulto, & reſurgenti; non tamen immediatè ratione ipſius Baptismi, ſed ratione effectus ipſius, vt deducitur ex ipſo contextu Pauli: quia effectū Baptismi, nempe gratia iuſtificante, morimur & ſepelimur peccato, & regeneramur Deo, quod efficit Baptiſmus, quamuis ſola ſubmerſione, abſque emerſione, fiat, imò & quando fit inſuſione aut aſperſione. Quòd verò nonnulli Patres inuunt, baptizatos videlicet per ipſam ſubmerſionem & emerſionem Baptismi configurari Chriſto ſepulto & reſurgenti, eſt verum, hic tamen ſenſus non eſt literalis quem Paulus intendit, & tantum conuenit Baptiſmo factò media ſubmerſione & emerſione, non verò factò ſola ſubmerſione, aut inſuſione aut aſperſione.

Vafquez.
Ægidius.
Obſeruandum tamen eſt, vt optime Vafquez & Ægidius, Baptiſmum factum proiectione ſeu ſubmerſione baptizandi in puteum, aut in flumen in quo moriturus eſt, quamuis validum, eſſe illicitum, quamuis baptizandus nequeat aliter baptiza-

ri, & ſi eo modo non baptizetur, ſit abſque Baptiſmo moriturus; quia proiectiō hæc per ſe, & ſeculis circumſtantijs, eſt directà occiſio innocentis, imò inhumana, quæ adhuc ob ſalutem illius nequit à malitia excuſari (quod ob rationem dictam contra Ochagauiam q. 7. verum exiſtimamus, *Ochag.* quamuis baptizandus iam iam animam agat) ac proinde baptizans in caſu dicto erit irregularis. Et ob eandem rationem, quamuis parturiens ſit ſtatim moritura, & ſit euident periculum mortis infantis in vtero abſque Baptiſmo, non eſt ante mortem ſecunda, quamuis ipſa cœlentiat, vt puer baptizari poſſit, quia ſcilicet eſt directà & inhumana occiſio innocentis. Nihilominus, quamuis baptizandus adeò infirmus ſit, vt exigua aquæ aſperſionem, qua baptizetur, ferre non poſſit abſque periculo vitæ (quod moraliter accideret nequit) baptizandus eſt, ne moriatur abſque Baptiſmo, quia acceleratiō illa mortis hominis alias morituri, cui ratione dictæ aſperſionis exponitur, adeò exigua & inſenſibilis eſt, & ſit modo ita humano, vt ob ſalutem æternam non ſit contra rationem, ac proinde ſic baptizans non manet irregularis, quamuis re ipſa ſequatur dicta acceleratiō.

DIFFICULTAS VI.

*Quanta ablutio ſufficiat ad valorem
ſeu eſſentiam Baptismi.*

*P*rimò eſt difficultas circa partem corporis, An ſufficiat quamlibet partem, quamuis minimam, abluī. Supponimus, in quo conueniunt Doctores, neceſſarium eſſe, partem aliquam corporis immediatè aqua ipſa tangi, & non ſufficere tangi veſtes, nec corium, nec vterum matris in quo puer ſit inſeſus, quia tactu iſto mediato nullus dicitur abluī, ſed tantum tactu immediato: ſufficere tamen aqua tangi partem aliquam homini naturaliter coniunctam, quæ dicatur pars hominis, vt capillos, & pellem ſecundinam, quia ratione illius, vt pote partis hominis, dicitur homo tangi.

Hoc ſuppoſito, difficultas eſt, An ſufficiat quamlibet tangi & abluī. Circa quā conueniunt Doctores, ſufficere quamlibet principalem abluī, nempe aut caput, aut pectus, aut humerum, aut ſcapulas, quia ablutione partis principalis homo dicitur ſimpliciter & abſolutè abluī. Punctum ergo difficultatis eſt, an ſufficiat quamlibet partem adhuc minimam, v. g. digitum, abluī.

Sotus.
Valent.
Suar.
Sotus in 4. diſt. 3. q. vnica, artic. 7. Valentia diſp. 4. q. 1. punct. 2. & Suarez diſp. 20. ſect. 2. partem negatiuam tueritur, quia ad valorem Baptismi neceſſaria eſt ablutio illius partis, ratione cuius homo dicatur abſolutè abluus ſeu lotus: ablutio autem aliquarum partium, vt digiti, non ſufficit vt homo dicatur abſolutè abluus ſeu lotus; ergo.

Duran.
Vafquez.
Ochag.
Durandus verò in 4. diſt. 6. quaest. 1. Vafquez diſp. 145. c. 4. & Ochagauia quaest. 4. partem affirmatiuam tradunt, & merito, quia ablutio cuiuscumque partis, quantumuis minimæ, eſt vera ablutio, ſicut & vera tinctiō aquæ, & vera motiō localis aquæ ſupra corpus, aut econtrà, & qua dicitur homo abſolutè & ſimpliciter abluī, ſicut dicitur ſimpliciter tangi aqua, & maſſæ fieri; ergo eſt ſufficiens ad valorem Baptismi. Conſequentia patet, Antecedens autem probatur: quia quamuis ea, quæ rei ſecundum omnes eius partes, aut ſaltem ſecun-

secundum principales regulariter conveniunt, ut albedo & nigredo, non denominant simpliciter ipsum totum, nisi conveniant omnibus aut saltem principibus partibus, tamen ea, quae ita conveniunt rei, ut etiam non raro conveniant alicui soli parti etiam non principibus, ut vulnerari & tangi, etiam simpliciter denominant totum, quamvis vni tantum parti, adhuc minimae, conveniant: & ob id homo dicitur absolute vulnerari, quamvis vulnus tantum sit in vna minima parte; & etiam dicitur tangi, quamvis in vna tantum minima parte tangatur. Ablutio autem communiter & ample sumpta non raro convenit cuicumque parti soli, adhuc minimae, ergo ablutio cuiusque partis solius etiam minimae, ut digiti, simpliciter denominat ipsum hominem ablutum: quavis ablutio ordinariae, qua homines solent faciem & manus lavare, non denominet simpliciter hominem ablutum, nisi sit faciei & manuum, quia haec fit regulariter in utraque parte. Nihilominus ablutio solius faciei sufficiens est ad Baptismum, quia ablutione illius dicitur homo absolute ablutus, loquendo de ablutione non strictè & peculiariter sumpta pro ablutione ordinaria, quae solet ante meridiem fieri, sed pro ablutione communiter & ample sumpta, quam Christus in materiam proximam Baptismi instituit.

Secundò est difficultas circa quantitatem aquae, An ad valorem seu essentiam Baptismi sufficiat quaecumque quantitas aquae, adhuc minima, ut vna gutta.

Sotus.
Suarez.
Vasquez.
Ochag.

Sotus & Suarez negant, quia non quaecumque parva quantitas aquae sufficit ut homo dicatur simpliciter ablutus. Vasquez verò & Ochagavia affirmant, & merito, quia quaecumque quantitas aquae, quantumvis minima, sufficit, ut supra corpus immediate moueatur, & illud tingat, & e contra; ergo sufficit ut illud abluat, quia ablutio nihil aliud est quam motio localis aquae immediate supra corpus, aut e contra.

Obseruandum est Primò, quòd, quia quoties est subcontrouersia, valor alicuius Baptismi potest licite sub conditione reiterari, ut quis maneat absque dubio aliquo baptizatus, ut dicimus Difficul. xii. Ideò quoties Baptismus fit in aliqua parte non principali, ut quando fit in pede, aut in manu, vel quando fit paruissima quantitate aquae, ut vna gutta (qui, quando urget extrema necessitas, potest licite fieri, si aliter fieri nequeat) potest licite reiterari sub conditione; nempe, *si non est baptizatus* (siue exterius expressa, siue interius tantum concepta); quia, ut vidimus, est sub controuersia, an valeat Baptismus factus in parte non principali, & an valeat quando fit modicissima aqua. Sed an tunc sic baptizatus teneatur iterum sub conditione baptizari, dicemus dicta Difficultate xii.

Obseruandum est Secundò, eo ipso quòd finitur forma Baptismi, perfici Baptismum antequam finiatur ablutio, si, quando finitur forma, sit ablutio inchoata, quamvis post finitam formam perseueret, quia quaecumque pars ablutionis, utpote homogenea, est vera ablutio: positis autem forma & sufficienti materia, statim perficitur Sacramentum, ita ut non sit in potestate ministri perfectionem Sacramenti seu Sacramentalem significationem differre, ut generaliter de omnibus Sacramentis diximus Disputatione i v. Difficultate vi.

DIFFICULTAS VII.

Quae verba sint de essentia formae Baptismi.

Missis varijs erroribus antiquis circa formam Baptismi relatis à Bellarmino lib. i. Bellarm. de Baptismo cap. 3. & à Vasquez disp. 142. heretici nostri temporis, quamvis communiter admittant formam Baptismi qua vitur Ecclesia, nempe, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, esse legitimam, tamen plures ex illis affirmant non esse necessariam, quia existimant Sacramenta non aliter iustificare, quam excitando fidem in suscipiente, quod alijs diuersissimis verbis etiam fieri potest: & ideo, quamvis communiter dicta forma vtantur, aliquando tamen nonnulli haeretici, omitta dicta forma, alia sibi placita vtuntur.

Nihilominus Catholici conveniunt, ad essentiam formae Baptismi requisita esse verba, quibus actio ministri, nempe actus baptizandi, exprimitur, & quibus tres diuinae personae inuocentur. Ita definit Eugenius IV. in suo Decreto fidei, dum ait: *Cum principalis causa, ex qua Baptismus virtutem habet, sit sancta Trinitas; instrumentalis autem sit minister, qui tradit exterius Sacramentum: si exprimitur actus, qui per ipsum exercetur minister, cum sanctae Trinitatis inuocatione, perficitur Sacramentum.* Quod clariùs definiuit Alexander III. in cap. i. de Baptismo & eius effectu, dum ait: *Si quis puerum ter in aqua immerferit in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & non dixerit, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, amen, non est puer baptizatus.* Quod etiam constat ex perpetua traditione Ecclesiae, quae ita intellexit verba illa Matthaei ultimo, *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, ut Christus non tantum voluerit, quòd in actu baptizandi inuocetur Trinitas, sed etiam quòd actus ipse verbis exprimeretur.

Ita tamen ad essentiam formae Baptismi necessarium est exprimi actionem ministri, ut exprimitur verbo *baptizo*, ut etiam sufficiat quocumque alio verbo, siue synonymo, ut verbo *abluo*, siue aequivalente, ut verbo *tingo*, (quavis verbo alio vti quam *baptizo*, sit illicitum, utpote contra consuetudinem Ecclesiae, volentis eo fieri Baptismum, quamvis solum venialiter, quia est mutatio parui momēti) & sufficit vti verbo *baptizo*, aut alio synonymo aut aequivalente, non solum actiue, ut vtuntur Latini, sed etiam passiue, ut vtuntur Graeci: quia idem actus baptizandi per utramque vocem actiuam & passiuam significatur, quamvis ministro, tam Latino quam Graeco, sit illicitum à consuetudine propriae Ecclesiae discordare.

Circa personam ministri, quae exprimitur verbis formae Latinorum, conveniunt Doctores ad essentiam formae Baptismi non esse necessarium illam exprimere, quia in forma Graecorum, nempe, *Baptizetur talis seruus Christi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, quae sufficiens est, non exprimitur, imò neque est necessarium, quòd implicite contineatur in ipso verbo, ut continetur quando dicitur *Baptizo*: quia neque in forma Graecorum continetur, quamvis subintelligatur, ut postea dicemus; & non solum non est necessarium Graecis

ad

ad essentiam formæ personam ministri exprimere, sed neque Latinis; in quo contra Innocentium IV. in cap. 1. de Baptismo & eius effectu, conveniunt Doctores, quia in omni Ecclesia est eadem essentia formæ & materiæ Sacramentorum, quia Christus non instituit diuersas pro diuersis Ecclesijs, quamvis Latinis sit illicitum personam ministri non exprimere, quia est contra consuetudinem Ecclesiæ Latinæ, volentis quod exprimat; sed non est illicitum mortaliter, sed tantum venialiter, ut aduertit Sotus, Valquez & Egidius, quia est parui momenti: erit tamen illicitum mortaliter, Latini vti forma Græcorum, & e contra Græcum vti Latinorum forma, & non tantum venialiter, ut falsò affirmat Valentia, quia id non censetur parui momenti. Vnde quando Alexander III. in dicto cap. 1. dixit puerum non esse baptizatum, si minister non dixerit, *Ego te baptizo*, non requisivit expressionem particulæ *ego*, sed actus baptizandi, qui in ea forma ab ipso Pontifice reprobata non exprimitur, sed tantum inuocatio Trinitatis.

Valquez.
Egidius.

Valentia.

Circa personam baptizati etiam conveniunt Doctores, ad essentiam & valorem formæ Baptismi necessarium esse eam personam exprimere. Quod constat ex traditione Ecclesiæ, quæ ita intellexit verba illa Matthæi ultimo, *baptizantes eos*, ut Christus non solum voluerit, quod non baptizati, significati particulæ *eos*, repla baptizentur, sed quod etiam verbis exprimerentur: & satis congruenter; aliàs si persona baptizati non exprimitur, actus baptizandi non significabitur, neque denotabitur determinatus in individuo, quia determinatur per personam quæ baptizatur; sed significabitur & denotabitur indeterminatus, & indifferens ad hanc & ad illam personam, & ad personam ipsius baptizati, & ad personam alterius. Quia quamvis persona baptizati sit quæ baptizatur, ea tamen non expressa, nihil in forma proferatur, quo actus baptizandi denotetur determinatus, quamvis forma proferatur personam illam baptizandam: ita tamen necessarium est ad essentiam formæ Baptismi, personam baptizati exprimere, ut sufficiat eam quovis modo exprimere, siue pronomine *te*, siue pronomine *vos*, auctoritatis baptizati causa, siue pronomine demonstratio *hunc*, siue nomine proprio, siue nomine appellativo, in quo Doctores conveniunt.

Valquez.

Sotus.

Valquez.

Egidius.

Tandem conveniunt Doctores, ad essentiam formæ Baptismi necessarium esse in ea exprimi particulam *in nomine*, quia ad essentiam formæ Baptismi, qui est Sacramentum fidei, necessarium est proferre mysterium Trinitatis, quod est primum & præcipuum mysterium fidei. Mysterium autem Trinitatis consistit in Trinitate personarum in vna essentia: absque particula autem *in nomine*, & in numero singulari, non significabitur unitas essentia, quia per eam particulam auctoritas & virtus Deitatis personarum significatur, in quo Patres conveniunt, quos refert Valquez disp. 143. c. 5. Vnde si in forma Baptismi non dicatur *in nomine*, sed *in nominibus*, non fit Baptismus, in quo Doctores conveniunt: quia Deitas, à qua provenit auctoritas & virtus personarum, est tantum vna; per particulam autem *in nominibus* plures Deitates & auctoritates denotantur. Nihilominus si in forma Baptismi dicatur, *In nomine Patris, & in nomine Filij, & in nomine Spiritus sancti*, verè fiet Baptismus, ut aduertunt Sotus, Valquez & Egidius:

quia ea repetitione non denotatur pluralitas Deitatum & auctoritatum, sed tantum pro singulis personis eandem repeti, sicut idem est Deus Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, ac Deus Pater, & Deus Filius, & Deus Spiritus sanctus.

Ex quibus constat, quod si quis dicat, *Ego te baptizo in Deo Patre, & Filio, & Spiritu sancto*, aut *in essentia*, aut *in virtute Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, validè baptizat, (quidquid dicant Valentia, & Egidius) quia particula *in Deo*, aut *in essentia*, aut *in virtute*, æquivaler particule *in nomine*.

Et quamvis ad essentiam formæ Baptismi necessarium sit exprimere particulam *in nomine*, sed non particulam *in* (etiam si oppositum affirmat Toletus lib. 2. cap. 19.) quia idem est baptizare *in virtute Patris*, &c. ac baptizare *virtute Patris*, &c.

Neque necessarium est (quidquid nonnulli dicant) exprimere particulam *&*, qua personæ copulantur, & earum distinctio denotatur, quia secundum modum satis vñtatum subintelligitur.

Neque particulam *amen*, (in quo Doctores conveniunt) quia nihil iuvat ad perfectionem sensus Sacramentalis. Erit tamen peccatum omittere particulam *in*, & particulam *&*, & particulam *amen*, quia contra consuetudinem Ecclesiæ: sed non erit mortale omittere particulam *amen*, ut aduertit Egidius, quia est omisio parvi momenti: Egidius. imò nec particulam *in*, neque particulam *&* (ut contra Sotum aduertit Henríquez) quando fulcipiens admonetur de periculo nullitatis, quia etiam omisio utriusque, facta ea admonitione, est parvi momenti.

DIFFICULTAS VIII.

Utrum ad essentiam formæ Baptismi necessarium sit exprimi actionem ministri, ut etiam denotetur esse actionem illius.

Sotus in 4. dist. 3. q. vñc. art. 3. docet, ad essentiam formæ Baptismi non esse necessarium, ita in ea actionem ministri exprimi, siue actiue siue passiue, ut denotetur esse actionem illius, seu ab eo procedere, dum id non negetur, ac proinde sufficere, si baptizans dicat, *Baptizo te Christus*, dum non addat, *quem ego non te baptizo*. Quod probat Sotus exemplo formæ Confirmationis, in qua actio ministri confirmantis non ita exprimitur, ut denotetur quod sit actio illius, ut constare videtur in forma qua Constantinus Imperator confirmatus est, quæ habetur in edicto eiusdem, quod est ante Concilium Nicenum I. nempe, *Signet te Deus sigillo fidei sue, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti in consignatione fidei*. Concilium Nicenū I. Quod etiam probari potest exemplo formæ Baptismi Græcorum, nempe, *Baptizetur talis servus Christi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, quia in hac non ita exprimitur actio ministri, ut denotetur esse ipsius ministri, seu ab eo procedere, sed potius ut est actio Christi vel Dei: quia quando dicitur, *Baptizetur talis servus Christi*, subintelligitur *a Christo*, vel *a Deo*; quia Græci vñ sunt dicta forma ad evitandum errorem, qui tempore Pauli exortus fuit inter Corinthios, qui virtutem Baptismi non Christo, sed ministro tribuebant.

Alexan.

Alexand.
Vasquez.
Egidius.
Ochag.

Alexander verò p. 4. q. 8. memb. 3. art. 3. Vasquez d. 142. c. 2. Egidius q. 66. art. 6. n. 36. & Ochagua q. 8. docent, ad essentiam formæ Baptismi necessarium esse, in ea ita exprimi actionem ministri, seu actum baptizandi, siue actiue siue passiue, vt denotetur esse actionem, & actum ipsius, seu ab ipso procedere. Quod deducitur ex traditione Ecclesiæ, quæ ita intellexit verba illa Matthæi ult. *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, vt Christus non tantum voluerit quod Apostoli re ipsa baptizarent, sed etiam quod exprimerent & denotarent id quod eo participio baptizantes, vt ibi prolato à Christo exprimitur & denotatur. Eo autem participio, ubi prolato, ita exprimitur actus baptizandi exercendus ab Apostolis, & ab eorum successoribus in potestate baptizandi, vt etiam denotetur eum actum ab ipsis procedere: dicitur enim, *Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*; actus ergo baptizandi ita debet exprimi in forma, vt etiam denotetur ministrum re ipsa baptizantem esse qui baptizat. Et id est maxime congruum, quia maxime congruum est, vt in forma ita exprimat actus baptizandi, siue actiue siue passiue, vt saltem denotetur prout ab aliqua persona determinata factus, alias valde confusè & imperfectè exprimeretur: sed non est ita exprimendus, vt denotetur procedere à Christo vel à Deo, quia ineptè diceretur, *Deus vel Christus te baptizat*, aut *baptizetis à Christo*, vel à *Deo*, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, quia Deus, vel Christus vt Deus, non baptizat auctoritate Patris & Filij & Spiritus sancti; ergo actus baptizandi ita exprimendus est, vt denotetur à ministro procedere, quia non est alius à quo procedere possit, nisi à Deo vel à ministro.

Vnde in forma Græcorum, *Baptizetur talis seruus Christi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, nequit subintelligi à Christo, vel à Deo, sed à me, quia baptizans loquitur se cum quasi cum altero, vt non raro fit. Et id denotatur verbo illo Imperatini *baptizetur*, quia eo ipso quod imperatiue baptizatur, dicendo *baptizetur*, denotat se habere potestatem ad baptizandum, & esse qui baptizat: quia si eam potestatem non haberet, ineptè diceret *baptizetur*, quia imperare proprium est habentis potestatem. Dirigitur autem dictum imperium non ad effectum ipsum, quia effectus non significatur à verbo *baptizetur*, quia in primis non significatione verbali quam habet ex hominum impositione, vt patet; nec significatione Sacramentali, quia hæc significatio conuenit toti formæ, & toti materiæ proximæ indiuisibiliter, sed dirigitur ad ipsum minister ministrum actu exercentem actum baptizandi, non imperium strictè & propriè, sed latè & improprie, quod solum potest eo verbo significari, ad quemcumque dirigatur. Qui autem baptizaret absque imperio, dicendo, *baptizatur talis seruus Christi, vel baptizaris*, non denotaret eum Baptismum ab ipso procedere, quia non baptizat imperatiue, nec proferendo aliquid quod id denotetur, ac proinde inualidè baptizaret, quidquid dicat Vasquez num. 19. Et idè Eugenius IV. in suo Decreto fidei, quamuis tradat, vt sufficientem, hanc formam Græcorum, *Baptizetur talis seruus Christi in nomine Patris*, &c. non tamen hanc, *Baptizatur in nomine Patris*, &c. nisi addendo, *baptizatur manibus meis*. Ex quibus

Vasquez.
Eugen. IV.

constat ad posterius exemplum adductum pro Soto.

Et ad prius exemplum ab ipso adductum, quamuis admittamus, Constantinum ea forma confirmatum fuisse; (quod non est certum, vt Vasquez Vasquez) nihilominus eo exemplo nihil contra nos fit, quia etiam in ea forma significatur actio ministri, denotando à ministro procedere, eo ipso quod verbo imperatiui (quamuis non imperando, sed deprecando) signat, & sigillat signo Crucis in fronte confirmandi: quia eo ipso denotat se habere potestatem signandi & sigillandi, vt ministrum Dei, & se esse qui signat & sigillat; ac proinde sensus illius formæ est: *Signet te Deus sigillo fidei sue* (id est signo Crucis) subintellige à me exhibitio, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, in consignatione fidei, id est consignatione interiori, quæ fit medio charactere: vnde illud, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, non cadit supra illud, *signet te Deus*, sed supra illud sigillo fidei, subintelligendo à me exhibitio.

DIFFICULTAS IX.

Verum ad essentiam formæ Baptismi necessaria sit inuocatio explicita Trinitatis.

Inuocationem Trinitatis necessariam esse ad essentiam formæ Baptismi, constat ex dictis Difficultate vii. restat tamen difficultas, An sufficiat implicita, an necessaria sit explicita.

Magister in 4. dist. 3. & Adrianus in 4. q. 2. de Magister. Baptismo, §. *Ad rationes*, docent, ad essentiam formæ Baptismi non esse necessariam explicitam inuocationem Trinitatis, dicendo, *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, sed sufficere implicitam, dicendo, *in nomine Christi*, aut *in nomine Dei*, aut in nomine alicuius persone diuinæ, quia in quolibet ex his tribus est tota Trinitas, & multò melius in nomine Trinitatis, nullam exprimendo personam. Quod tradidisse videntur Ambrosius lib. de Ambros. Spiritu sancto cap. 3. Hugo de S. Victore lib. 2. de Hugo Sacramentis, part. 6. cap. 2. Beda in cap. 10. Acto- Victorin. rum, Bernardus Epist. 140. & Nicolaus Papa ad Beda. consulta Bulgarorum cap. 104. Et refertur de Consecratione dist. 4. can. *A quodam Iudæo*, & indicari videtur Actor 2. & 8. & 10. & 19. dum dicitur Apostolos baptizasse in nomine Christi, nullius alius persone mentione facta.

S. Thomas verò quæst. 66. Canus 6. de Locis, S. Thomas. cap. 8. ad 7. Bellarminus lib. 1. de Baptismo, cap. 3. Canus. Suarez disput. 2. sect. 3. Vasquez disp. 143. Egidius art. 6. num. 62. & communiter Doctores docent, & merito, ad essentiam formæ Baptismi requiri explicitam inuocationem Trinitatis, dicendo, *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*. Quod tradunt plures Patres, quos refert Vasquez, & id indicatur Matth. ultimo, illis verbis, *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*. Vbi ex communi totius Ecclesiæ sensu traditur forma Baptismi, & aperte definitum est à Zacharia Papa can. *In Synodo*, de Consecratione, Zachar. dist. 4. Quod etiam definitum videtur à Pelagio Papa. Papa in can. *Multi*, eadem dist. & ab Innocentio III. in Concilio Lateranensi, vt traditur in cap. *Firmiter*, de Summa Trinitate & fide Catholica; & ab Alexandro III. in cap. 1. de Baptismo & eius Alex. III. effectu, & ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, Eugen. IV. dum

dum assignantes formam Baptismi, in ea exprimunt tres personas Trinitatis.

Patres verò pro aduersariis adducti, à nonnullis intenduntur in aliquo bono sensu pro nobis explicari, re tamen vera non possunt, quia verè sunt in sententia aduersariorum, etiam Nicolaus Pontifex. Hic tamen, vt aduertunt Canus, Vasquez & Egidius, id tantum affirmavit vt priuatus Doctor, priuatam opinionem secutus, & non definiuit vt Pontifex, quia de eo nullatenus fuit interrogatus, sed id tantum dixit obiter & per transennam, exempli gratia, & absque dubio ipsi dum id scripsit, non occurrit definitio Zachariae, qui verè id definiuit vt Pontifex, confirmans Synodum Anglicanam prouincialem.

Ad capita vero Actorum, in quibus dicitur Apostolos baptizasse in nomine Christi, respondent S. Thomas, Altfiodorensis lib. 3. Summae tit. 3. c. 4. quaest. 2. Bonauentura in 4. dist. 3. 1. p. distinctionis, art. 2. q. 2. Durandus & Paludanus quaest. 1. Apostolos ex peculiari dispensatione ipsis facta baptizasse in nomine solius Christi, vt nomen Christi fieret illustrius: Armacanum verò lib. 8. de Quaestionibus Armenorum, c. 3. Canus, Bellarminus, Suarez, Vasquez & Egidius existimant, nec Apostolos in nomine solius Christi baptizasse, & non absque fundamento, quia Apostoli can. 5. reprobant Baptismum collatum in morte Christi, id est, in nomine solius Christi mortui. Vbi huius redditur hæc ratio, quia scilicet non dixit Dominus, in morte mea baptizate, sed, docere omnes gentes, baptizantes ipsos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Et can. 49. præscribitur, vt Baptismus conferatur in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, nulla mentione facta permissionis baptizandi in nomine solius Christi, imò Clemens lib. 7. Constitutionum Apostolicarum c. 23. & Dionysius de Ecclesiastica Hierarchia cap. 9. alius 2. qui cum Apostolis conuersati sunt, nulla mentione facta dictæ permissionis, affirmant Baptismum conferendum esse in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Quod ergo in dictis capitulis Actorum dicitur plures baptizatos fuisse in nomine Christi, à pluribus Patribus & Scholasticis ita exponitur, vt in nomine Christi non sit idem quod inuocatione Christi, sed auctoritate & virtute accepta à Christo, sicut quando Marci ultimo dicitur, in nomine meo demonia eiciunt, & ab aliis non paucis ita exponitur, & melius, vt in nomine Christi idem sit, quod inuocatione Christi, non tamen solius, sed etiam Patris, & Spiritus sancti, siue sub nomine tantum Filij, quia Christus est verè Filius Dei; siue sub nomine Filij simul & Christi, dicendo, In nomine Patris, & Christi Filij, & Spiritus sancti.

Ita tamen ad essentiam formæ Baptismi est necessaria inuocatio explicita trium personarum in vnitæ essentia vt necessarium sit denotari, Deum vnum & trinum esse auctorem & causam principalem Baptismi, non minus quam quod baptizans sit minister à quo procedat actus baptizandi, vt aduertit Vasquez num. 48. & insinuat Eugenius I V. in suo Decreto fidei, quod optime denotatur verbis pro forma præscriptis, Ego te baptizo in nomine Patris, &c.

DIFFICULTAS X.

Vtrum ad essentiam formæ Baptismi necessarium sit tres personas exprimi nominibus consuetis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

Glossa in can. Multi, de Consecratione dist. 4. Caietanus quaest. 66. art. 3. Victoria in Summa §. 14. de Baptismo, docent, ad essentiam formæ Baptismi non esse necessarium exprimi personas diuinas nominibus consuetis Patris, & Filij, & Spiritus sancti, sed sufficere eas exprimi nominibus Genitoris, & Geniti, & Procedentis ab utroque: imò & quibuscumque aliis æquivalentibus, quamuis non synonymis, quibus ex vsu accommodationis possint exprimi: in quod etiam inclinat Egidius art. 6. num. 5. & probari potest, quia in aliis formis mutatio verborum in alia, quamuis non synonyma, quæ non destruit sensum eorum, non obstat valori Sacramentorum, ergo nec in forma Baptismi; ergo Baptismus collatus in nomine Genitoris, & Geniti, & Procedentis ab utroque, validus erit, & sub quibuscumque aliis nominibus æquivalentibus, quamuis non synonymis, quia idem est sensus omnium eorum.

S. Thomas verò quaest. 66. art. 5. Scotus in 4. distinct. 3. quaest. 2. §. 3. de Forma, Vasquez disp. 144. & communiter Doctores docent, ad essentiam formæ Baptismi necessariam esse inuocationem explicitam trium personarum sub nominibus consuetis Patris & Filij & Spiritus sancti, & non sufficere sub aliis, quamuis idem significantibus, & merito: quia cum Sacramentum Baptismi sit Sacramentum fidei, quo fideles initiuntur, vt illud suscipiendo profiteantur fidem in facie Ecclesiæ, conuenientissimum fuit non fieri valide nisi sub inuocatione trium personarum sub vna essentia, & auctoritate essentiali, quod est primum & præcipuum mysterium nostræ fidei; & sub illis nominibus, sub quibus tres personæ sunt, fidelibus in quolibet idiomate communiter notæ, vt in idiomate Latino sunt sub nominibus Patris, Filij, & Spiritus sancti, & sub aliis quæ his in quolibet idiomate respondent, & non sub aliis, sub quibus non sunt communiter notæ nisi Theologis, vt sub nominibus Genitoris, & Geniti, & Procedentis ab utroque, & sub nominibus Omnipotentis, & Sapientis, & Boni. Quod quamuis non conueniat sic esse à Christo institutum, verisimile tamen sit ob dictam maximam conuenientiam. Imò idem etiam credimus institutum fuisse pro forma Confirmationis, quia etiam est Sacramentum fidei, quo in ea roboramur.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, quod quamuis in aliis formis possit absque nullitate fieri mutatio in alia verba æquivalentia, non tamen in formis Baptismi & Confirmationis, quoad personas diuinas, ob dictam peculiarem rationem.

Vnde non valebit Baptismus collatus in nomine Patris, & Iesu Christi, & Spiritus sancti, tum quia Filius non est communiter notus sub nomine Iesu Christi; tum præcipue, quia nomen Iesus Christus non significat idem quod Filius; valebit tamen si addatur, & Iesu Christi Filius eius; & etiam

Vasquez.

valebit, quamvis tertia persona tantum inuocetur sub nomine *Spiritus*, non addendo *sancti*, ut Vasquez aduertit, quia *Spiritus* absque *sancto* est nomen proprium & appropriatum Spiritui sancto, quo communiter cognoscitur, quamvis communiter addatur *sanctus*; quia non additur tamquam aliquod nominis, sed tamquam epitheton: ac proinde non obstat valori Baptismi, si fiat inuocatione Spiritus paraleti, quia tunc retinetur nomen ipsi appropriatum, & ei additur paraleti tamquam epitheton; sicut etiam non obstat valori Baptismi, quando Patri additur nomen omnipotentis, & Filio nomen sapientis.

DIFFICULTAS XI.

Utrum Sacramentum Baptismi iterari possit.

Supponimus, in quo Doctores conueniunt, Sacramentum Baptismi in lege noua esse vnum secundum speciem: quod satis significat Paulus ad Ephes. 4. *Vnus Deus, una fides, unum baptisma*: & esse vnum secundum speciem infimam, quia constat vna materia & vna forma secundum speciem infimam, & ad vnum finem secundum speciem infimam ordinatur.

Hoc supposito, est difficultas, An Baptismus, qui in omnibus est vnus & eiusdem speciei infimae, & in diuersis est numero multiplicabilis, possit in vno & eodem numero multiplicari, seu iterari & repeti.

Epiphanius.
Damasius.

Circa hanc rem quamvis Marcionistae errauerint, existimantes, Sacramentum Baptismi iterari posse, ut refert Epiphanius Haeresi 42. & Damascenus lib. de Haeresi. iam tamen non tantum Catholici, sed etiam haeretici conueniunt, Sacramentum Baptismi valide collatum, repeti & iterari non posse; quod communiter tradunt Patres, quos refert Vasquez disp. 146. & constat ex perpetua Ecclesiae traditione; & ita definitum est Canone 46. Apostolorum, & in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. & refert in cap. *Firmiter* 1. de Summa Trinit. & fide Catholica, & ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & in Tridentino sess. 7. can. 9. de Sacramentis, & can. 11. de Baptismo. Et id deducitur primo ex significatione & causalitate Sacramentali ipsius Baptismi, quia Baptismus est signum spiritualiter generans, & qui eo iustificatur, dicuntur spiritualiter nasci, ut constat ex Ioan. 3. natiuitas autem & generatio vni semel tantum contingit, & non amplius. Secundo id etiam deducitur ex eo, quod imprimit characterem; ac proinde si Baptismus repeti posset, etiam posset esse simul plures characteres, ex quibus vnus tantum esset sufficiens, & reliqui superflui.

Vasquez.
Can. 46.

Concil. Lateranense.

Eug. IV.
Trident.

Obseruandum tamen est, quod quamvis ex Patribus & Pontificibus nullus exprimat, secundum Baptismum eidem applicatum esse nullum, nihilominus certum est, non solum esse illicitum, sed etiam nullum; & id absque dubio Pontifices & Patres intendunt. Et sane si post semel valide susceptum Baptismum, nullus vnquam illud potest licite recipere, absque dubio nullus ex Christi institutione est capax illius: ad quid enim Christus instituit capax Baptismi eum, qui nunquam potest illum licite recipere? Sicut ergo nullus est

absque characterem capax aliorum Sacramentorum, ita etiam nullus, qui characterem Baptismi non careat, est capax Baptismi.

DIFFICULTAS XII.

Quando possit Baptismus sub conditione iterari.

Supponimus, in quo Doctores conueniunt, baptizatum aliquando posse licite baptizari sub conditione (siue exterius expressa, siue interius tantum concepta) sub ea videlicet: *Si non es baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*. & id traditur in cap. *De quibus* 2. de Baptismo.

Hoc supposito, difficultas est, Quando id liceat. Circa quam conueniunt Doctores, quando dubium est an Baptismus fuerit collatus, posse licite reiterari sub conditione, quia tunc reiteratione sub conditione nulla irrogatur irreuerentia Sacramento Baptismi, quia non fit absque graui & prudenti causa, quia scilicet est periculum manendi re ipsa absque Baptismo. Ita definitur ab Alexandro III. in dicto cap. *De quibus*. Et idem est, quando est dubium an Baptismus sit integre & essentialiter collatus, quia est dubium, an caruerit aliquo essentialiter requisito; in quo etiam Doctores conueniunt, quia etiam tunc est idem periculum. Et idem etiam est, quando est dubium an Baptismus fuerit validus, quia est dubium an materia, aut forma, aut intentio, quam constat fuisse adhibitam, sit sufficiens ad valorem (quod dicitur dubium Iuris) ut aduertunt Vasquez disp. 146. c. 4. & Egidius q. 66. art. 9. dub. 1. quia etiam tunc est idem periculum. Dicitur autem dubium in praesentiarum, quoties pro parte negatiua siue facti siue iuris est probabilis opinio, aut saltem est prudens seu probabilis coniectura aut suspicio, quauis pro parte affirmatiua sit prudens & probabilis opinio, seu iudicium, quia tunc Baptismus non est omnino moraliter certus, & est prudens timor, ac proinde periculum manendi re ipsa absque Baptismo.

Alex. III.

Vasquez.
Egidius.

Quando vero ita certum est aliquem esse baptizatum, & valide, ut pro parte negatiua, seu in oppositum, nulla sit prudens coniectura nec suspicio, quamvis adsint aliqui leues scrupuli, nullatenus licitum est, adhuc sub conditione reiterare Baptismum, ut docent communiter Doctores, & traditur in Catechismo Romano, seu Tridentino p. 2. *Catech. Roman.* c. 2. de Baptismo, §. 43. quia tunc nulla adest prudens causa reiterandi Baptismum adhuc sub conditione, cum Baptismus praeteritus sit omnino moraliter certus, quo ipsi Baptismo, qui semel tantum est conferendus, irreuerentia irrogatur.

Vnde qui inter Christianos natus est, & a parentibus Christianis, & ab eis aut ab aliis Christianis educatus vsque ad aetatem in qua omnes paruuli solent esse baptizati, quamuis leuiter dubitet an sit baptizatus, non est adhuc sub conditione baptizandus, quamuis nullus adsit qui id possit testari, quia tunc est omnino moraliter certum illum fuisse baptizatum. Et eodem modo non est baptizandus, neque sub conditione, infans expositus in terris Christianorum, quando scripto aliquo dicitur esse baptizatus; si alius in oppositum non adsit prudens aliquis timor: secus vero quando absque dicto testimonio seu scripto expositus est,

est, quia tunc sub conditione est baptizandus: absolute vero, quando addit scriptura, qua dicitur non esse baptizatus, quia tunc est omnino moraliter certum non esse baptizatum.

Observandum est, eum cui aliàs extra necessitatem ex officio incumbit baptizare, teneri etiam extra necessitatem baptizare sub conditione eum, cuius Baptismus non est omnino moraliter certus modo supradicto, siue sit paruulus siue adultus, quia sic baptizatus habet ius, aut quasi ius, ut baptizetur sub conditione. Imò & quemcumque alium, qui ob necessitatem potest sic baptizatum licet sub conditione baptizare, teneri ex misericordia id facere in ea necessitate, & non tantum paruulum sic baptizatum existentem in articulo mortis, sed etiam adultum qui vult baptizari, quia misericordia exigit, ut proximo existenti in ea necessitate, volenti adhuc interpretari ut sibi provideatur, remedium securus adhibeatur: ipsum vero adultum, qui est incertus an sit valide baptizatus absque opinione probabili pro parte affirmatiua, teneri baptizari sub conditione, & ex virtute religionis, ut satis faciat præcepto suscipiendi saltem probabiliter Baptismum; non vero teneri, quando probabile est baptizatum esse valide (quidquid dicat Ochagavia q. 11.) quia prudenter iudicat se esse valide baptizatum, & satisfecisse dicto præcepto suscipiendi valide Baptismum.

Quando vero adultus, qui absolute rebaptizatur, & qui eum absolute rebaptizat, & qui sic rebaptizanti ministrat, fiant irregulares, dicimus Tract. de Irregularitat. Disp. 11. Diffic. 1.

DIFFICULTAS XIII.

Quando fuerit Sacramentum Baptismi à Christo institutum.

Supponimus, in quo conueniunt non solum Catholici, sed etiam illi hæretici qui aliqua Sacramenta admittunt, Sacramentum Baptismi fuisse à Christo institutum. Quod expressum est Matth. ultimo, Marci 16. & Ioan. 3. & definitum in Tridentino sess. 7. can. 1. de Sacramentis in genere.

Hoc supposito, difficultas est circa tempus in quo fuit institutum. Et primò est difficultas, An fuerit institutum ante mortem Christi.

Rupertus lib. 4. in Ioannem, in illa verba cap. 3. *Veni Iesus in terram Iudæam*, & Albertus in 3. distinct. 3. art. 3. docent, Sacramentum Baptismi non fuisse à Christo ante mortem institutum, sed post mortem & resurrectionem. Quod probabile existimat Canus 8. de Locis, cap. 5. & in id maximè inclinant Leo I. Epist. 4. cap. 3. & Chrysostomus Hom. 28. in Ioannem. Et ratione probari potest, quia ante mortem Christi non legitur eius Discipulos baptizasse, nisi viuentem Ioanne Baptista, ac proinde solo Baptismo Ioannis Baptista; & solum post resurrectionem legitur Matth. ult. missos fuisse à Christo ad baptizandum, & eis designasse formam; ergo Baptismus Christi non fuit ante resurrectionem, sed post institutus.

Magister vero in 4. dist. 3. S. Thomas 3. p. q. 66. art. 2. Vasquez disp. 140. & communiter Theologi docent, Sacramentum Baptismi fuisse à Christo ante mortem institutum: quod etiam sensit Augustinus Tract. 15. in Ioan. & Cyrillus lib. 2. in

Ioan. cap. 57. & Hugo de S. Victore 2. de Sacram. par. 6. c. 4. & id efficaciter deducitur ex Ioan. 3. & 4. ubi tempore Ioannis Baptista Christus dicitur baptizasse, & non per se ipsum, sed per Apostolos; quo clarè significatur, Apostolos tempore Baptista Baptismo à Christo instituto baptizasse, non Baptismo Ioannis; aliàs potius Ioannes diceretur per illos baptizasse, quam Christus. Quod non leuiter confirmatur ex eo quòd Ioan. 3. discipuli Ioannis Baptista apud ipsum conquerebantur, quòd Christus eo tempore baptizaret (subintelligit per Discipulos) quod non facerent, si Discipuli Christi Baptismo Ioannis baptizarent, cum id esset Ioanni maximè honorificum: Baptismus autem à Christo institutus, & quo Christus per Apostolos utebatur etiam tempore Ioannis Baptista, gratiam & Spiritum sanctum conferebat, ut prædixit Ioannes Baptista Matth. & Luc. 3. Marc. & Ioan. 1. dum opponens suum Baptismum Baptismo à Christo instituendo & conferendo, ait, se baptizare in aqua, Christum vero baptizaturum in Spiritu sancto; Baptismus ergo institutus fuit à Christo in signum collatiuum gratiæ & Spiritus sancti, seu in Sacramentum ante mortem. Quod autem Ioan. 7. dicitur, *Nondum erat Spiritus datus, quia Iesus nondum erat glorificatus*, non obstat, ut dicatur Baptismus fuisse institutum in Sacramentum conferens gratiam & Spiritum sanctum ante resurrectionem, in qua Christus fuit glorificatus; quia ibi tantum est sermo de donatione visibili Spiritus sancti, modo visibili futura in die Pentecostes, & postea; aliàs Eucharistia non habuisset in cœna vim iustificandi, seu conferendi inuisibiliter gratiæ quæ appropriatur Spiritui sancto.

Et id ratione Theologica probatur; quia Christus in cœna antequam pateretur, contulit Apostolis Sacramentum Eucharistiæ & Ordinis, ut constat ex Matthæi 26. & ex Lucæ 22. & ex Tridentino sess. 22. cap. 1. ergo etiam ante mortem & passionem instituit Sacramentum Baptismi, & illud per se ipsum, aut per Apostolos, aut utroque modo contulit, cum instituerit Sacramentum Baptismi inuam ad recipienda reliqua Sacramenta.

Ad prius autem fundamentum aduersariorum, desumptum ex Leone & ex Chrysostomo, concedimus ipsos fauere aduersariis, eorum tamen auctoritatem non ob stare; quia pro nobis sunt Augustinus, Cyrillus & Hugo de S. Victore, quibus maximè fauent Scriptura, & ratio Theologica. Neque obstat, quòd id dixerit Leo Pont. in Epist. decretali: quia, ut Vasquez ait, id non dixit definiendo auctoritate Pontificia, sed auctoritate priuata Doctoris priuati; quia id tantum dixit ut Episcopis Siciliæ persuaderet, ne conferrent Baptismum in die Epiphaniæ, sed illum differrent usque ad Resurrectionem & Pentecosten.

Et ad posterius ex ratione desumptum respondemus, quòd quamuis non legatur Apostolos ante mortem Christi, nisi viuentem Ioanne Baptista, baptizasse, neque legatur Christum designasse formam ante mortem, non sufficit ut dicamus Baptismum Christi non fuisse ante mortem ipius institutum: quia legitur Christum, & non Ioannem, baptizasse per Apostolos; quo satis significatur baptizasse Baptismo non Ioannis, sed instituto ab ipso.

Ita tamen Christus solitus erat per Apostolos baptizare (quod Ioannis 4. significatur, & non amplius) ut verisimile sit Christum per se ipsum aliquos

Ochagavia.

Trident.

Rupertus.

Albertus.

Canus.

Leo I.

Chrysost.

Magister.

Vasquez.

August.

Cyrillus.

Hugo de S. Victore.

Trident.

Vasquez.

E 2

aliquos

aliquos baptizasse, vt B. Virginem, & etiam Petrum, vt iste iam baptizatus aliquos Apostolos & alios baptizaret: quia incredibile videtur, Christum per se ipsum nunquam baptizasse, & conueniens erat, nullum non baptizatum, præter Christum, alios baptizare.

Secundo est difficultas, Quo tempore ante mortem instituerit Sacramentum Baptismi.

Conueniunt Theologi, Christum non instituisse suum Baptismum antè quàm ipse baptizaretur à Ioanne Baptista; vt ita posset Baptismo Ioannis baptizari, non contempto Baptismo qui ab ipso Christo fuisset institutus: & institutum fuisse non post multos menses à tempore quo Christus fuit baptizatus à Ioanne, quia non post multos menses Discipuli Christi baptizabant (vt deducitur ex Ioannis 3. & 4.) & non nisi Baptismo Christi, vt antea dicebamus.

Est ergo difficultas, An fuerit institutus à Christo eo tempore quo ipse fuit baptizatus à Ioanne, eadem videlicet hora, aut die.

Magister in 4. dist. 3. Sotus q. vnica, art. 2. Caietanus 3. p. q. 66. art. 2. Valentia disp. 4. punct. 4. & Vasquez 140. cap. 6. docent, Baptismum fuisse à Christo institutum eo tempore quo ipse fuit à Ioanne baptizatus; quod sensisse videntur Tertullianus, Ambrosius, Augustinus, Beda, Hilarius, Hieronymus, & Nazianzenus, à Vasquez relati, dum dicunt, Christum Baptismo, quo ipse tinctus est, aquas Iordanis, & in his reliquis sanctificasse & mundasse; & dum Ambrosius & Beda dicunt, aquas Baptismo ipso, quo Christus baptizatus est, ius Baptismi induisse. Et id suadet, quod Christo baptizato à Ioanne, statim Ioannes baptizatus fuerit à Christo; vt deduci videtur ex eo, quod Matth. 3. postquam Ioannes dixit Christo, *Ego à te debeo baptizari*, respondit Christus, *sine modo*; quo indicasse videtur, quod ipse statim baptizatus erat Ioannem.

Sotus verò in 4. dist. 3. quæst. 4. art. 1. Gabriel q. 1. art. 3. dub. vlt. Suarez disp. 19. lect. 2. & Egidius q. 66. art. 2. docent, Baptismum institutum fuisse à Christo non eo tempore quo ipse baptizatus est à Ioanne, sed paulò post tempore alio opportuno. Et non immerito: quia in primis Christus non instituit tunc suum Baptismum in actu exercito, id est opere aliquo, quia non receptione ipsa Baptismi Ioannis, vt patet, quamuis receptione illius, & suo tactu, aquam moraliter sanctificauerit, & eam reddiderit moraliter aptiorem ad lauandum nos à peccatis, vt partem materialem Sacramenti Baptismi, & sic aquam quodammodo induisse ius Baptismi: neque illum tunc instituit, quia ipse tunc suo Baptismo baptizauerit Ioannem; quia nulla prudenti coniectura conijci potest Christum tunc baptizasse Ioannem: imò potius Matth. 3. vbi refertur Ioannem baptizasse Christum, insinuat, Christum tunc non baptizasse Ioannem. Et quia Ioanni prohibenti Christum baptizari ab ipso illis verbis, *Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me?* solum respondit Christus, *Sine modo*, quasi diceret, Non recuses me baptizare, quamuis ego modo non te baptizem, sed postea; & reddit rationem: *Sic enim decet nos implere omnem iustitiam*; id est, quia oportet me efficere hoc opus pium virtutis humilitatis, recipiendo à te Baptismum poenitentiae. Et tamen, si Christus statim esset baptizatus Ioannem, etiam re-

spondisset, Ego enim etiam te statim baptizabo; quia optime congrueret verbis, quibus Ioannes recusabat baptizare Christum; & quia immediate, postquam dicitur, *Sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam*, additur, *tunc dimisit eum* (id est non prohibuit Christum ab ipso baptizari) baptizatus autem Iesus confestim ascendit de aqua. Nec tunc instituit Baptismum in actu signato, præscribendo videlicet materiam & formam, & eis tribuendo vim iustificandi, quia id nullatenus constat, imò potius oppositum deducitur ex eo quod fiat mentio Baptismi Ioannis recepti à Christo, & non fiat mentio institutionis Baptismi Christi: imò Historia sic contextitur, vt supponatur tunc non fuisse institutum.

DIFFICULTAS XIV.

Vtrum Baptismus sit necessarius necessitate mediæ ad salutem.

Error fuit Pelagianorum, Baptismum non Pelagian. esse necessarium ad remissionem peccati originalis, quia illud contrahi negabant, sed tantum ad adeptiorem gloriæ. Hæretici nostri temporis, quamuis admittant in paruulis esse peccatum originale, negant tamen Baptismum esse necessarium ad remissionem illius, si sint filij fidelium, quia eo ipso illis non imputatur; neque esse necessarium ad adeptiorem gloriæ in eisdem: imò sunt qui affirmant ad id sufficere, quod eorum parentes, aut aliqui alij eorum ascendentes fuerint aliquando fideles.

Veritas tamen Catholica est, Baptismum post Christum esse necessarium ad salutem omnibus hominibus qui peccatum originale contrahunt: quod Patres communi consensu tradunt, & definitum est ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei; & Tridentino sess. 7. can. 5. de Baptismo. Quod etiam definitur Siricius Papa in Epist. 1. ad Himerium cap. 2. Innocentius I. in Epist. 26. ad Concilium Mileuitanum, & Leo I. Epist. 8. ad Episc. Campaniæ; & aperte traditur Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei.* vbi absque dubio sermo est de Baptismo, quem Christus tunc instituit, aut instituit promissit.

Sed obijciunt Primò hæretici illud Gen. 17. vbi Deus Abraham & posteritati illius promittit terram optimam, & sub hac patriam caelestem: sed nos per Christum etiam sumus filij Abraham, vt dicitur ad Roman. 9. ergo nobis promissa est patria caelestis, ac proinde ad eam adipiscendam, & ad remissionem peccati originalis, sine qua nequit adipisci, non est nobis necessarius Baptismus.

Respondemus, quod quamuis Abraham & filiis ipsius carnalibus promissa fuerit terra Chanaan, & sub ea patria caelestis; hæc tamen non nisi ipsi Abraham fideles viua, & filij fidei ipsius eum in fide imitantes; & quia paruuli absque Baptismo in re suscepto non sunt filij fidei viuae Abraham, id est ipsi non intelligitur facta promissio gloriæ, nisi iam baptizatis, qui eo ipso habent fidem habitua-

lem viua. Obijciunt Secundo illud 1. ad Corinth. 7. *Alioquin filij vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt*; quibus verbis Paulus supponere videtur, eo ipso

Magister.
Sotus.
Caietanus.
Valentia.
Vasquez.
Tertull.
Ambros.
August.
Beda.
Hilarius.
Hieron.
Nazianz.

Sotus.
Gabriel.
Suarez.
Egidius.

Eugen. IV.
Trident.
Siricius.
Papa.
Innoc. I.
Leo I.

ipso quod aliquis est filius eorum quorum saltem alter est fidelis, esse sanctum.

Respondemus, filios natos ex vno saltem parente fidei, dici sanctos non re ipsa & perfecte, sed inchoatiue & in spe, quia sperari potest eos futuros fideles & sanctos industria parentis fidelis, sicut ibidem etiam dicitur infidelem coniugem sanctificare per fidelem, quod tantum est verum inchoatiue, & in spe; quod dixit Paulus, ut suaderet Corinthiis fidelibus, non separari à coniugibus infidelibus volentibus cohabitare absque iniuria Creatoris.

Est autem Baptismus omnibus, tam paruulis quam adultis, necessarius necessitate medij; in quo Doctores conueniunt, & constat ex eo, quod in dicto loco Ioannis, & in dictis Decretis & definitionibus generaliter dicitur esse necessarium omnibus, tam videlicet paruulis quam adultis, & tamen paruulis nequit esse necessarius necessitate præcepti, quia sunt incapaces præcepti. Est tamen Baptismus diuerso modo necessarius necessitate medij paruulis & adultis; quia paruulis est necessarius determinatè in re susceptus, quia ipsis est vnicum medium, quia præter Baptismum re ipsa susceptum, non est illis aliud remedium (saltem ordinarium) quo liberari possint à peccato originali. Adultis verò non est necessarius determinatè Baptismus in re susceptus, sed in re vel in voto sub disunctione.

In explicando tamen quo pacto Baptismus in re vel in voto sit adultis necessarius necessitate medij ad salutem, non parum variant Doctores: omnes verò variis modis id explicandi, vel quia continent falsam doctrinam, vel quia obfcuri sunt, ex eo Baptismus in re vel in voto est adultis necessarius necessitate medij ad salutem (id est ad iustificationem, & consequenter ad saluationem) quia scilicet nequeunt iustificari, & consequenter neque saluari, nisi Baptismo in re suscepto, vel contritione perfecta (sive expressa sive virtuali) in qua votum & propositum suscipiendi Baptismum continetur, ex eo tempore quo Baptismus cæpit esse sub præcepto; & vtrovis eorum absque altero iustificari possunt, id est, quia nequeunt iustificari nisi vno vel altero; & vtrovis possunt, quia neque vnum neque alterum est adultis determinatè medium necessarium, nisi aliquando per accidens, vt contingit, quando quis post intentionem suscipiendi Baptismum, & post elicitam attritionem, incidit in amentiam ante susceptionem Baptismi; quia tunc huic ad iustificationem est determinatè necessarius Baptismus in re susceptus, quia in amentia nequit perfecte conteri; & etiam quando quis existit in articulo mortis, & caret copia Baptismi, vel ex defectu baptizantis, vel ex defectu aquæ; quia tunc huic ad iustificationem est determinatè necessaria contritio perfecta, quia non potest aliter iustificari.

Dicuntur autem peccatores adulti non baptizati iustificari Baptismo in voto, quando contritione perfecta iustificantur ante realem susceptionem Baptismi, non quia ex Baptismo deriuatur virtus aliqua in contritionem, vt iustificare possit, quia contritio ex se absque dependentia à Baptismo est sufficiens ad iustificandum, sive tamquam forma, sive tamquam vltima dispositio; sed quia in contritione, per quam tunc iustificantur, continetur votum & desiderium efficax suscipiendi

Baptismum suo tempore, non minùs quam votum seruandi quodcumque aliud præceptum graue; quia, qui conteritur, proponit saltem virtualiter non peccare mortaliter, ac proinde neque transgredi præceptum aliquod graue: & ad denotandum, post iustificationem contritione factam manere obligationem suscipiendi re ipsa Baptismum, in quo posset aliquis dubitare, sicut circa Sacramentum Pœnitentiæ dubitauit, imò errauit Petrus ^{Petrus} Oxomensis; quia Sacramentum Baptismi, sicut & Pœnitentiæ, ordinatur in remissionem peccatorum) dicitur communiter, & à Tridentino sess. 6. ^{Trident.} c. 4. Baptismus in re vel in voto necessarius ad iustificationem.

Vnde si Baptismus non esset adultis sub præcepto, iustificatio per contritionem facta adscriberetur ipsi contritioni absque voto Baptismi, quia tunc votum Baptismi non contineretur in contritione, ac proinde Baptismus tunc non esset necessarius in re vel in voto: esset tamen tunc necessarius Baptismus in re, aut contritio perfecta sub disunctione, quia non posset fieri iustificatio, nisi Baptismo, aut contritione, & vtrovis posset.

DIFFICULTAS XV.

A quo tempore Baptismus cæperit esse necessarius necessitate medij.

Quamuis tempore Bernardi fuerint, qui dixerint, Baptismum cœpisse esse necessarium ab eo tempore, quo Christus Ioan. 3. dixit, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei*, vt Bernardus ipse refert Epist. 77. iam tamen conueniunt Doctores, non cœpisse esse necessarium ante mortem Christi, neque necessitate medij; quia ante mortem Christi non euauerunt antiqua remedia ad iustificationem instituta, quia ante mortem Christi non fuit abrogatum vetus Testamentum, quia nouum, cuius confirmatione erat abrogandum, non fuit confirmatum vsque ad mortem Christi, vt supponit Paulus ad Hebræos 9. neque necessitate præcepti, aliàs eo ipso Christus abrogasset antiqua remedia instituta ad iustificationem, quæ posset fieri Baptismo, si Baptismus ex tunc manisset sub præcepto. vnde verba illa Christi, *Nisi quis renatus, &c.* dicta fuerunt à Christo non pro eo tempore in quo dicebantur, sed pro futuro.

Est tamen difficultas, A quo tempore Baptismus cæperit esse necessarius necessitate medij; & eadem est de tempore à quo cæperit esse necessarius necessitate præcepti, quia hæc semper est coniuncta cum necessitate medij in operibus quæ sunt in nostra potestate.

Suarez d. 27. sect. 4. Filiucius tit. 2. cap. 6. ^{Suarez.} ^{Filiucius.} ^{Egidius.} dicit quæst. 69. art. 1. dub. 2. & alij plures docent, Baptismum non cœpisse esse necessarium neque necessitate medij, neque necessitate præcepti, ante Pentecosten, quia tempore Pentecostes, & non antea, Euangelium fuit ab Apostolis promulgatum: ante promulgationem autem non fuit Baptismus necessarius, non solum necessitate præcepti, quia præceptum ante sui promulgationem non obligat, sed neque necessitate medij, vt videtur supponere Tridentinum sess. 6. cap. 4. dum loquens ^{Trident.} de iustificatione, quæ est translatio ab statu, in quo quis

quis nascitur filius Adæ, ad statum gratiæ, ait: *Quæ quidem translatio post Euangelium promulgatum, sine lauacro regenerationis, aut eius voto fieri non potest, sicut scriptum est, Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, &c.* Vbi supponit, ante promulgationem (quæ verè facta fuit ab Apostolis in die Pentecostes) iustificationem fieri potuisse aliter quàm Baptismo & eius voto.

Auctores tamen huius opinionis diuisi sunt: quia Egidius & alij existimant, à Pentecoste ubique cœpisse Baptismum esse necessarium, & utroque modo; quia eo die promulgatum fuit Euangelium ab Apostolis: Suarez verò & Filiucius existimant, à Pentecoste non cœpisse ubique, sed in vnaquaque Prouincia cœpisse quando in ea Euangelium fuit sufficienter promulgatum, vt expressit Bernardus Epist. 77.

Vasquez.
Ochagau.

Hugo de
S. Victore.
Hieron.
August.

Vasquez disp. 145. cap. 3. Ochagauia quæst. 14. & plures alij docent, Baptismum cœpisse esse necessarium necessitate mediæ & præcepti à tempore mortis Christi, quod tradidisse videntur Hugo de S. Victore lib. 6. de Sacram. cap. 4. Hieronymus quoque & Augustinus in Epistolis, quas sibi mutuo de legalibus scripserunt, dum supponunt, carimonias legis morte Christi fuisse mortuas, & consequenter absque vilitate ad iustificandum mansisse; quibus in hac re magis acquiescimus, quàm Bernardo: & idem est, & non minori ratione, de quocumque alio remedio ad iustificandum, etiam legis naturæ.

Et ratione Theologica probatur. Et in primis, Baptismum re ipsa susceptum, cœpisse à morte Christi esse paruulis necessarium necessitate mediæ, quia morte ipsa Christi remedia antiqua ad iustificationem paruulorum euauerunt; ergo non mansit illis aliud remedium, quàm Baptismus, qui iam erat institutus in Sacramentum habens vim iustificandi, ac proinde à morte Christi fuit illis necessarius necessitate mediæ. Consequentia patet; Antecedens autem, nempe, morte ipsa Christi euauisse dicta remedia, probatur: quia morte Christi abrogatum fuit Testamentum vetus, quia morte ipsa confirmatum fuit nouum, vt supponit Paulus ad Hebr. 8. prius autem Testamentum confirmatione posterioris abrogatur. Deinde, Baptismum in re vel in voto cœpisse esse necessarium adultis necessitate mediæ ad iustificationem, probatur: quia ex vna parte adulti non baptizati, à morte Christi non poterant iustificari, nisi Baptismo iam instituto, aut contritione perfecta, siue expressa, siue virtuali; & ex altera parte à morte Christi cœpit Baptismus esse sub præcepto, ac proinde à morte Christi cœpit in contritione perfecta contineri votum suscipiendi Baptismum, ergo à morte Christi cœpit Baptismus in re vel in voto esse adultis necessarius necessitate mediæ ad iustificationem. Quod autem à morte Christi cœperit Baptismus esse adultis sub præcepto, probatur: quia ex vna parte ante mortem Christi Baptismus institutus erat, & erat impositum præceptum illius pro tempore futuro illis verbis Ioann. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, &c.* & morte Christi Domini fuit confirmatum & consummatum, sicut totum Testamentum nouum quod viuendo disposuerat; & ex altera parte, vt Baptismus ex tunc esset sub præcepto, non fuit necessaria promulgatio aliqua, neque quæ facta fuit in die Pentecostes, neque quæ facta fuit postea: quia si promulgatio est ne-

cessaria pro lege humana, vt habeat vim legis, tantum est necessaria ex Iure humano, & non ex natura rei, quia absque promulgatione ex Iure humano Princeps non loquitur vt Princeps & vt publica persona, quod ad rationem legis requiritur, & si Princeps vellet Ius illud abrogare, & ei non stare, posset: Christus autem ante promulgationem illam factam in die Pentecostes locutus est vt publica persona, quando præcepit Baptismum pro tempore futuro, nempe pro tempore mortis suæ; ergo Baptismus ante Pentecosten à tempore mortis Christi cœpit esse sub præcepto; promulgatio ergo Baptismi, & totius legis Evangelicæ in die Pentecostes, & postea facta solum, fuit necessaria, vt lex Baptismi, & tota alia mundo innotesceret, & non ignoraretur, non verò vt haberet vim legis obligantis.

Tridentinum verò dum ait, iustificationem à peccato originali post Euangelium promulgatum non posse fieri sine lauacro regenerationis, aut sine eius voto, non supponit adhuc tacite ante promulgationem non posse fieri; quia dictis verbis, eis non aduerlando, posset addere, *imò & ante promulgationem à morte Christi*, quod non addidit, vt solum definiret quod erat certum, & taceret id quod erat sub opinione.

Dicitur autem Baptismus adultis necessarius in re vel in voto, quia possunt iustificari & saluari, vel Baptismo in re, vel contritione perfecta, in qua continetur votum suscipiendi Baptismum, ab eo tempore à quo Baptismus est sub præcepto.

DIFFICULTAS XVI.

Quando teneatur adultus Baptismum recipere.

Supponimus, adultos (qui eo ipso sunt capaces præceptorum) teneri præcepto diuino Baptismum suscipere, in quo Doctores conueniunt, & constat ex illo Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest, &c.* vnde ad minus tenentur baptizari in extremo vitæ periculo, quia ad id tenentur dum viuunt.

Est tamen difficultas, An teneantur ante dictum extremum periculum vitæ. Circa quam etiam conueniunt Doctores, teneri ante illud baptizari, quod Patres communiter significant, dum reprehendunt eos qui Baptismum differunt vsque in finem vitæ, vt constat ex Clemente Romano lib. 6. *Clementis Romanus.* Constitutionum Apost. cap. 15. ex Basilio Hom. 13. *Basilius.* ex Nazianzeno Oratione in sanctum Baptismum, quæ est 40. ex Chrysostomo Homil. 1. in Acta Apostolorum. *Nazianzenus. Chrysostomus.*

Punctum ergo difficultatis est in assignando tempore, pro quo adulti teneantur baptizari ante finem vitæ.

Ledesma 1. p. quarti, q. 9. art. 3. dub. 1. docet, Ledesma præceptum diuinum Baptismi pro nullo tempore determinato ante finem vitæ obligare, sed pro tempore indeterminato, sicut Sacramentum Pœnitentiæ & Eucharistiæ, quia nullum videtur discrimen inter hæc duo ex vna parte, & inter Baptismum ex altera.

Caietanus verò & Egidius quæst. 68. art. 3. Vasquez disp. 149. cap. 4. Suarez d. 31. sect. 2. & communiter Doctores docent, adultos ex præcepto diuino teneri baptizari statim atque commode possunt;

sunt; & merito: quia sicut ex præcepto fidei tenetur quisque statim, atque ei mysteria fidei sunt sufficienter proposita, credere, ita etiam verisimile est, Christum, qui ad Baptismum adultos obligauit, voluisse ipsos statim atque commodè possint, obligare ad susceptionem Baptismi, quia Baptismus est professio fidei, & per quem, qui baptizantur, recipiuntur in numerum fidelium, & sunt Ecclesie subditi, & capaces aliorum Sacramentorum; in quibus omnibus Baptismus differt à Pœnitentia & Eucharistia, & ideo ad hæc duo non obligauit statim.

Addidimus, *adultos statim, atque commodè possint, teneri*, quia quando adest aliqua rationalis causa ad differendum Baptismum, possunt, in quo Auctores nostræ opinionis conveniunt, ut quando dilatio expedit, ut baptizandus melius instruat, vel ut solemnius baptizetur, vel ut evitetur damnum aliquod considerabile corporis aut diuitiarum, siue proprium siue alienum, vel quando expedit fructui spirituali, siue proprio siue alieno. Ita tamen possunt ex rationabili causa Baptismum differre, ut ad maiorem dilationem maior requiratur causa. Vnde magni viri, qui Baptismum distulerunt, id fecerunt vel ex iusta causa, ut constat de S. Sebastiano & de aliis, aut ex ignorantia inuincibili dictæ obligationis, & bona fide.

DIFFICULTAS XVII.

Virum Ecclesia possit determinare & præscribere tempus præcepti diuini suscipiendi Baptismum ante finem vitæ.

Caietanus quæst. 68. art. 3. Sotus in 4. dist. 5. quæst. unica, art. 3. & Ledesma 1. part. 4. q. 9. art. 3. dub. 1. docent, Ecclesiam posse determinare tempus præcepti diuini, quo adulti obligantur baptizari ante finem vitæ, quia Christus Ecclesie commisit Sacramentorum dispensationem, ergo potest determinare tempus pro susceptione Baptismi, sicut determinauit pro susceptione Pœnitentia & Eucharistia.

Confirmatur, quia Ecclesia de facto determinauit Vigiliis Resurrectionis & Pentecostes in can. *Non ratione*, & in can. *Duo tempora*, & in can. *Proprie*, de Consecratione, dist. 4. ergo in Ecclesia verè reperitur potestas ad id.

Vasquez verò disput. 150. cap. 2. Suarez d. 3. l. sect. 2. & Ochagavia quæst. 15. docent, in Ecclesia non esse potestatem determinandi tempus præcepti diuini, quo adulti ante finem vitæ baptizari tenentur, & merito: quia præcepto diuino determinatum est hoc tempus, nempe cum primum commodè possint, ergo Ecclesia nequit aliud determinare, non solum definiendo, sed neque interpretando; etiam si, quando occurrit dubium, an causa aliqua sit sufficiens ad dilationem Baptismi, id possit interpretari, non minùs quàm quilibet vir doctus, imò multò melius.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, quòd quamuis Ecclesia ex commissione, quam habet dispensandi Sacramenta, possit definire tempus præcepti diuini Pœnitentia & Eucharistia, quia tempus præcepti eorum ante finem vitæ relictum fuit à Christo indeterminatum, non tamen potest definire tempus aliquod pro præ-

cepto diuino, quia præcepto ipso fuit à Christo determinatum.

Ad confirmationem respondemus, in dictis canonibus, in quibus decernitur Baptismum tantum esse conferendum in Vigiliis Resurrectionis & Pentecostes (nisi urgente necessitate) non fuisse definitum pro baptizandis, ut antea non tenerentur, sed pro ministris, ut probare possent infideles, qui petebant Baptismum, an sincerè illum peterent, ne ab eis facillè deciperentur, & etiam ob reuerentiam Baptismi: prædicti tamen Canones iam sunt antiqua consuetudine aboliti.

DIFFICULTAS XVIII.

Virum paruuli saluari possint absque Baptismo re ipsa suscepto, & absque morte pro Christo perpassa.

Alexander 4. part. memb. 5. art. 1. Gerson *Alexand.* Alphab. 59. litt. R. Altsiodorensis lib. 3. *Gerson.* tit. 3. cap. 4. quæst. 2. Bonauentura in 4. dist. 3. *Altsiodor.* 1. part. dist. art. 2. quæst. 2. & Caietanus quæst. 68. *Bonauent.* art. 2. partem affirmatiuam teneant, quam non omnes prædicti eodem modo defendunt: quia Caietanus existimat, paruulos omnes, qui baptizari non possunt, posse saluari remedio legis naturæ, fide videlicet, aut oblatione parentum, quia eo etiam poterant saluari paruuli Iudæorum, quando secundum legem circumcidi non poterant, aut quando ante octauum diem moriebantur, ante quem secundum legem non poterant circumcidi, & tamen nostri paruuli non sunt peioris conditionis quàm illi. Quod Caietanus art. 11. etiam existimat verum de paruulis periclitantibus in vtero materno, quòd scilicet saluari possint fide parentum, aut benedictione aliqua in nomine Trinitatis; quia de diuina misericordia credi non possit, quòd eos ita reliquerit, ut nullum remedium possit illis prodesse. Gerson verò existimat, paruulos, qui baptizari non possunt, posse saluari, quamuis non omnes, neque remedio aliquo communi ex lege diuina certa, sed tamen aliquos, & priuilegio particulari orationibus parentum, quia id possit de diuina misericordia sperari. Altsiodorensis & Bonauentura existimant, eos qui incipiunt baptizari, & non manent verè baptizati, quia in eorum Baptismo fuit defectus aliquis essentialis, vel in materia, vel in forma, vel in intentione, verè saluari particulari priuilegio, Deo suppleto defectum Baptismi, quamuis non omnes, sed tantum aliquos, imò id non esse omnino certum.

Sotus verò in 4. dist. 5. quæst. unica, art. 2. Vasquez disp. 151. Suarez dist. 27. sect. 3. Egidius quæst. 68. art. 2. dub. 1. & Ochagavia quæst. 16. partem negatiuam merito tradunt, quam expressit Augustinus lib. 3. de Anima & eius origine, cap. 6. dum ait: *Noli credere, noli dicere, infantes antequam baptizentur morte præuenios, peruenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si vis esse Catholicus.*

Et in primis infantes absque Baptismo (aut forsitan absque morte pro Christo perpassa) saluari non posse alio remedio communi, & ex lege certò (in quo Doctores communiter conveniunt) adeò certum est, ut oppositum, quòd Caietanus affirmat, non bene audiat: quia à Soto & ab aliis

Pius V.

hæreticum, & à Vasquez & ab aliis erroneum iudicatur: ob quod à Pio V. deleri fuerunt Commentarij art. 2. & art. 11. & id manifestè constat ex illo Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei;* quod Patres omnes de paruulis & adultis intelligunt, & de paruulis ita ut absque Baptismo reipsa suscepto (aut forsan absque morte pro Christo perpeffa) saluari non possint: quod ita esse, communi omnium fidelium sensu existimatur.

Quod verò nullus infans absque Baptismo reipsa suscepto, & essentialiter perfectò (aut forsan absque morte pro Christo perpeffa) possit saluari de potentia ordinaria ex peculiari aliquo privilegio (in quo contra Gersonem, Alsiſiodorensem & Bonauenturam conueniunt Sotus, Silesius, Vasquez, Egidius & Ochagauia, probatur: quia etiam si Deus potuisset decernere aliquos absque Baptismo, & absque morte pro Christo perpeffa saluare, adhuc pronuntiata lege illa communi & vniuersali Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei;* nihilominus hac lege communi pronuntiata, & nullo dato à Deo vehementi indicio aut signo quod decreuerit aliquos aliter saluare, nequit absque temeritate affirmari, quia id affirmatur absque virginti fundamento, contra legem communem à Deo manifestè pronuntiatam.

Ad rationem pro Caietano respondemus, in lege scripta non fuisse duo remedia pro paruulis, vnum in defectu alterius; sed tantum fuisse vnum, nempe legis naturæ, fidem videlicet, aut oblationem parentum, quia Deo illos offerebant, siue tantum interiorem, siue exterius significatam, vel circumcissione, vel alio signo exteriori pro voluntate parentum: & quamuis hoc remedium oblationis, aut fidei parentum, sit facilius quam Baptismus, nihilominus nostri paruuli non sunt peioris conditionis quam illi, quia minor facilitas Baptismi suppletur maiori vbertate fructus & gratiæ. Quod verò pro Gersonem & aliis dicitur de diuina misericordia, non conuincit, quia nihil illius derogatur, ex eo quod paruuli baptizari non possint (quod rarissime contingit) & damnentur, quia digni sunt qui à Deo deserantur & damnentur, quia sunt Deo inimici.

Sed an paruuli saluari possint morte pro Christo perpeffa, Difficultate xx. dicemus.

DIFFICULTAS XIX.

Verum adulti saluari possint absque Baptismo reipsa suscepto, & absque martyrio.

Non defuerunt tempore Hugonis & Bernardi, qui existimauerint, nullum adultum saluari posse absque Baptismo reipsa suscepto, aut absque martyrio vice illius, quia Ioannis 3. dicitur: *Nisi quis renatus fuerit, &c.* imò & nostro tempore Michael Baius Doctor Louanienſis, quibusdam testimoniis Augustini malè intellectis sibi persuasit, adultum catechumenum non posse absque Baptismo reipsa suscepto consequi remissionem peccatorum, etiam si actu contritionis & charitatis possit consequi iustificationem.

Reliqui Doctores vniuersi consensu docent, adultum absque Baptismo reipsa suscepto, & absque

que martyrio vice illius, posse saluari obtinendo alia via iustificationem & remissionem peccatorum, nempe actu contritionis perfectæ, aut alio actu charitatis. Ita significatur in cap. *Debitum*, de Baptismo, & in cap. *Apostolicam*, de Presbytero non baptizato, & supponitur in Tridentino sess. 6. cap. 4. dum dicitur, iustificationem à peccatis non baptizati non posse fieri absque Baptismo aut eius voto; & efficaciter deducitur ex eodem Tridentino sess. 13. cap. 4. dum contritioni perfectæ ante susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ tribuitur vis iustificandi à peccatis, quia eadem vis erit in contritione perfectâ ad iustificandum à peccatis ante realem susceptionem Baptismi.

Et id constat ex Scriptura, in qua pœnitentiæ & dilectioni Dei extra Sacramentum attribuitur iustificatio à peccatis, Ieremiæ 18. *Si pœnitentiam egerit gens illa, aquam & ego pœnitentiam.* & Ezechiel. 18. *Agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.* & 1. Petri 4. *Charitas operis multitudinem peccatorum.* & Ioan. 3. *Scimus quoniam transiit flumen de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres.* & 1. Ioan. 4. *Qui diligit, ex Deo natus est;* & subditur, *qui manet in charitate in Deo manet, & Deus in eo.*

Illud vero peculiare quod Michaël Baius dixit, nempe posse adultum ante susceptionem Baptismi actu charitatis iustificari absque eo quod ei remittantur peccata, præterquam quod est contra aliqua testimonia Scripturæ ex supra allatis, in quibus pœnitentiæ & dilectioni charitatis tribuitur remissio peccatorum, etiam est peculiariter damnatum à Pio V. & à Gregorio XIII. in Bulla contra illum peculiariter edita, & est manifestè contra rationem, quia vera iustificatio, vtpote vera mundities, omnino pugnat cum sordè peccati mortalis, ut ostendit Vasquez 1.2.d.140.

Neque testimonia Augustini, quibus id sibi persuasit, ipsi fauent, ut aduertit Vasquez 3.p. disput. 152. Illo autem testimonio Ioan. 3. *Nisi quis renatus, &c.* quo ducti fuerunt Doctores illi tempore Hugonis & Bernardi, nihil aliud probatur, quam Baptismum in re, aut in voto inclusio in actu contritionis, aut in alio actu charitatis, esse necessarium ad saluationem: iste autem dicitur *Baptismus fluminis*, quia est amoris & desiderij; & etiam dicitur *Baptismus pœnitentiæ*, quia est actus pœnitentiæ, siue expressæ siue implicitæ.

Ita tamen votum seu propositum suscipiendi Baptismum est medium sufficiens absque Baptismo in resuscipiendo, & absque martyrio ad iustificationem & salutem, ut necessarium non sit quod sit expressum, sed sufficit implicitum, & contentum in contritione perfectâ, siue formali siue virtuali, etiam illis qui notitiam habent Baptismi, ut contra Sotum, qui existimat necessarium esse expressum illis qui non ignorant inuincibiliter Baptismum, docent Vasquez disp. 152. num. 16. & Vasquez. actus perfectæ contritionis, aut alius actus dilectionis Dei, qui haberi potest absque proposito expresso suscipiendi Baptismum, non solum quando non aduertitur esse præceptum suscipiendi Baptismum, sed etiam quando aduertitur, ut in similitudine dicemus Tractatu de Pœnitentiâ Disp. v. Diffic. v. Quamuis verum sit, eum, qui perfectè contritur, siue formaliter siue virtualiter, & aduertit esse præceptum suscipiendi Baptismum, vix posse

Sotus.
Suarez.
Vasquez.
Egidius.
Ochagau.

Trident.

Pius V.
Greg XIII

Vasquez.

Michael
Baius.

posse abstinere à dicto proposito expresse, quia contritio perfecta dum perseuerat, vehementer excitat & impellit ad proponendum obseruare quodcumque præceptum graue, quod memorizæ occurrit.

DIFFICULTAS XX.

Verum paruuli saluari possint morte pro Christo perpeffa absque Baptismo re ipsa suscepto.

Alexander.
Armas.

Alexander 4. p. q. 8. memb. 9. art. 5. & Armacanus lib. 8. de Quæstionibus Armenorum cap. 37. partem negatiuam tuerunt Primò, quia nulla est promissio Dei, qua mortì pro Christo perpeffa iustificatio promittatur. Secundò, quia aliàs perpeffio mortis pro Christo esset Sacramentum. Tertio, quia aliàs dicta perpeffio prodesset sine charitate, quod est contra Paulum 1. ad Corinth. 3. & 4. quia non iustificaret paruulum dum uiueret, sed post mortem; quia dum uiuit, non patitur mortem. Addit Armacanus, ex infantibus propter Christum ab Herode occisis eos tantum fuisse saluatos, qui aliàs circumcissione, aut remedio legis naturæ fuerant iustificati. In quod etiam inclinat Adrianus in 4. q. ult. de Baptismo §. *Ad rationes.*

S. Thomas. 2. 2. q. 124. art. 1. Vasquez disp. 153. Suarez d. 29. Egidius quæst. 66. art. 12. dub. 1. & communiter Doctores docent, paruulos morte pro Christo tolerata iustificari ab originali,

& saluari; & meritò: quia negari non potest (vt Armacanus negat) infantes omnes ab Herode pro Christo occisos saluatos fuisse, quia omnes indiscriminatim ab Ecclesia vt Martyres & vt Beati venerantur & coluntur, & plures ex Patribus omnes illos indiscriminatim Martyres appellant, & eos in numerum Beatorum referunt, vt videre est apud Vasquez cap. 7. & tamen maximè credibile est, aliquos eorum non fuisse iustificatos ante mortem pro Christo perpeffam, præsertim ex infantibus Gentilium qui Iudeis permixti erant, & ex infantibus Iudeorum, qui ante octauum diem, ante quem circumcidi non poterant, & à parentibus non fuerant Deo oblati, occisi fuerunt. Ergo negandum non est, eos infantes, qui in peccato originali ad occisionem arripiebantur, morte ipsa pro Christo tolerata iustificatos & saluatos fuisse; & alios, qui iustificati præsupponebantur, in sanctitate & iustitia creuiffe. Quòd si infantes ab Herode occisi pro Christo (id est, qui intentione occidendi Christum occisi sunt, & qui sua occisione confessi sunt Messiam esse Christum, & regem animarum) morte ipsa iustificati, & saluari fuerunt, idem etiam dicendum est de quibuscumque aliis infantibus, qui pro Christo aut ob eius fidem occisi sunt, & in posterum occiduntur, nempe quòd morte ipsa ab originali iustificentur & saluentur; & quòd, si Baptismo suscepto sint iam iustificati, crescant in sanctitate & iustitia: quia eadem est causa & ratio de eis, ac de occisis ab Herode, quod etiam nonnulli ex Patribus, quos Vasquez refert, docent.

Et id est verum non tantum de infantibus, qui iam nati extra vterum maternum occiduntur pro Christo, sed etiam de illis qui in vteris matris pro Christo occiduntur, vt aduertunt Scotus,

Richardus, Gabriel, Paludanus, Vasquez, & Egidius; quia eos esse intra vterum, non obest iustificationi: quod nos (quidquid Egidius dicat) solidum intelligimus verum, quando tyrannus cognoscit matrem esse gravidam, & aduertit, aut timet etiam occidere infantem, quia aliàs infans non occidetur pro Christo, nisi inaduertenter, & valdè per accidens.

Quòd autem in Tridentino sess. 6. c. 4. dicitur, remissionem originalis post Euangelium promulgatum non posse fieri absque Baptismo in re, aut in voto in paruulis, tantum est verum ordinariè, in his videlicet qui non occiduntur pro Christo, quia qui sic occiduntur (vt Augustinus ait 13. de Ciuitate, cap. 7.) à Christo excepti sunt ab illa sententia Ioan. 3. *Nisi quis renatus*, &c. illis verbis Matth. 10. & 16. *Qui perdidit animam suam propter me, inueniet eam.*

Ad primam ergo rationem aduersariorum respondemus, quòd quamuis nulla extiterit promissio Dei pro infantibus ab Herode propter Christum occisis, de conferenda gratia ob perpeffionem mortis, extitit tamen voluntas Dei, quæ nobis traditione constat, & sufficit absque promissione. Iam tamen à prædicatione Christi extat promissio, etiam pro infantibus, dictis verbis Matth. 10. & 16.

Ad secundam respondemus, mortem pro Christo perpeffam, quamuis ex promissione Christi ex opere operato significet & conferat gratiam paruulis, non esse Sacramentum, quia illa non significat & confert gratiam vt illata à tyranno, sed vt tolerata à paruulis; & de ratione Sacramentis est, vt significet & conferat gratiam etiam vt procedens ab aliquo, & vt actio est, siue passiue significetur aut sumatur, & non vt tantum tolerata, aut recepta, seu quasi recepta, vt videre est in Sacramentis nouæ & veteris legis, vt aduertit Vasquez num. 42.

Ad tertiam respondemus, mortem pro Christo perpeffam, quamuis non toleretur ex affectu charitatis erga Deum paruulis prodesse, quòd non est contra Paulum, qui si loquitur de operibus ex charitate procedentibus, non loquitur in paruulis, sed in adultis.

Ad quartam respondemus, mortem pro Christo perpeffam sanctificare non post hanc vitam, sed ante mortem, in eo videlicet tempore in quo Martyria affectus est, vt non tantum non possit naturaliter viuere, sed neque possit sensu aliquo viui, quia tunc censetur moraliter mortuus, & mors censetur consummata. Dari autem semper aliquod tempus antè in quo homo nequeat sensibus viui, constat ex eo, quòd dispositio conseruatiua, quæ semper successiue corrumpitur, requiritur maior ad vsum sensuum, quam vt anima informet, vt experientia constat.

DIFFICULTAS XXI.

Verum adulti saluari possint morte pro Christo perpeffa absque Baptismo in re & in voto.

Conueniunt Doctores, mortem pro Christo perpeffam posse absque Baptismo in re suscepto adultis sufficere ad iustificationem à peccatis,

Clemens
Romanus.
Cyprianus.
August.

catis, & consequenter ad gloriam consequendam. Quod aperte tradunt Clemens lib. 5. Constitutionum, cap. 5. aliis 7. Cyprianus Epist. 73. Augustinus 13. de Civitate Dei, c. 7. & est expressum in Scriptura, Marc. 8. *Qui perdidit animam suam propter me, salvam faciet eam; & Lucæ 12. Viuificabit eam.* & ad id sufficere quando procedit ex perfecta dilectione & charitate erga Deum (in qua votum perfectum Baptismi continetur) & non mirum, quia dilectio Dei etiam absque dicta mortis perpeffione sufficit ad id.

Est tamen difficultas, An mors pro Christo perpeffa sufficiat ad iustificationem & saluationem, quando non toleratur ex dilectione Dei in qua votum Baptismi continetur, ac proinde an sufficiat etiam absque Baptismo in voto perfecto.

Bonaurent.
Durand.
Canus.
Vasquez.
Ochagavia.

Bonaurentura in 4. dist. 4. 2. parte distinctionis, art. 1. q. 2. Durandus q. 8. Canus Relezione de Penitentia, part. 3. Vasquez d. 153. & Ochagavia q. 17. docent, mortem pro Christo perpeffam non sufficere adultis ad iustificationem à peccatis, nisi toleretur ex affectu charitatis erga Deum, ac proinde non sufficere absque Baptismo in voto perfecto; quod sentire videtur Bernardus Epist. 77. dum significat, martyrium non supplere vicem Baptismi, nisi ex merito fidei. Et expressisse videtur Paulus 1. ad Corinth. 13. *Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* Et ratione probatur: quia si mortis perpeffio pro Christo absque dilectione Dei haberet vim iustificandi à peccatis, eam haberet non ex sua natura, ut patet, sed ex voluntate & lege Dei: nullo autem fundamento constaret de ea voluntate, quia non constat Scriptura, neque traditione, neque definitione Ecclesie, neque efficaci aliqua ratione.

Caietanus.
Sotus.
Suarez.
Valentia.
Agidius.
Raconis.

Caietanus verò 3. part. quaest. 87. art. 1. Sotus in 4. dist. 15. q. 2. art. 1. Suarez d. 29. Valentia d. 8. q. 2. punct. 2. Agidius q. 66. art. 12. dub. 2. & Raconis quaest. 2. art. 2. docent, mortem pro Christo perpeffam, quamvis non toleratam ex affectu charitatis erga Deum, sufficere adultis ad iustificationem à peccatis, & ad saluationem, ac proinde etiam absque Baptismo in voto perfecto. Quod expressisse videtur Clemens vbi supra, dum de catechumeno, qui martyrium subit, ait: *Latius discedat* (id est, moriatur) *passio enim, quam pro Christo sustinet, cedit ei in veriore Baptismo: quoniam ipse re ipsa commoritur Christo, alij figurat.* vbi non ait, passionem ei cedere in veriore Baptismo, quia eam ex maiori charitate subit; sed quia re ipsa Christo commoritur. Et Cyprianus vbi supra, dum ait: *Numquid potest vis Baptismi esse maior aut potior quam confessio, ut quis coram hominibus Christum confiteatur, & suo sanguine baptizetur?* vbi vim martyrij tribuit ipsi passioni, non charitati, & illam comparat virtuti Baptismi; Baptismus autem verè remittit peccata, & confert primam gratiam iustificantem absque affectu charitatis. Et Augustinus vbi supra, dum ait: *Quicumque etiam, non suscepto regenerationis lacro, pro Christi confessione moriuntur, tantum eis valet ad dimittenda peccata, quantum si abluerentur sacro fonte Baptismatis: qui enim dixit, Nisi quis renatus fuerit ex aqua, &c. non minus generaliter dixit: Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo qui in calis est, vbi nulla facta mentione charitatis, de morte tolerata pro confes-*

Clemens.

Cyprianus.

August.

sione Christi, ait, valere ad remissionem peccatorum non minus quam Baptismus; & non leuiter significat id conuenire dictæ morti ex promissione Christi non minus quam Baptismo.

Et id tradidisse videtur Christus Matth. 10. & 16. & Marc. 8. & Lucæ 12. verbis supra relatis, dum morti propter ipsum & propter suum Euangelium promittit viuificationem animæ, & inuentionem illius, & consequenter iustificationem à peccatis, qua anima mortua viuificatur, & perdit inuenitur, & qua, si in ea steterit, salua fiet: id autem promittit dictæ morti ratione sui, non ratione charitatis, tum quia id promittit morti, nulla mentione facta charitatis, neque alius rei; tum etiam, quia nihil noui & peculiare promitteret ipsi morti, quo induceret ad tolerantiam illius quod intendit, quia charitas id habet ratione sui absque morte.

Et ratione probatur: quia perpeffio mortis pro Christo habet vim iustificandi paruulos, ut diximus Difficultate precedenti, in quibus nequit ori ex affectu charitatis, ergo etiam adultos, quamuis in eis non oriatur ex affectu charitatis, quia eisdem verbis utiturque promittitur salus & vita animæ ob dictam mortem.

Vnde particula *propter me* in dictis testimoniis Scripturæ, non est idem ac *ex affectu charitatis erga Christum*; quod etiam deducitur ex eo, quod Marc. 8. additur, *propter Euangelium*, & tamen Euangelium nequit affectu charitatis diligi: sed est idem, ac pati mortem illatam in odium Christi, aut suæ fidei, vel intentione occidendi Christum; ut contingit Innocentibus, qui occisi sunt intentione occidendi Messiam, & ideo sua morte confessi sunt Christum esse Messiam.

Et non solum perpeffio mortis pro Christo prodest ex opere operato, & instar Sacramenti, peccatoribus ad iustificationem, sed etiam iustis ad augmentum iustitiæ (sicut Baptismus & Penitentia) quia non minus debet prodesse iustis quam peccatoribus, cum non minus confiteantur Christum, quam peccatores, & Christus omnibus morte contentibus ipsum promittit eos in celis confiteri.

Ex dictis constat, mortem pro Christo perpeffam, per se non requirere maiorem dispositionem in adulto peccatore peccato actuali, ut eum à peccatis iustificet, quam veram attritionem eorum, non contritionem, neque alium actum charitatis; alias numquam sua vi iustificaret à peccatis, quia id supponeret factum contritione, aut alio actu charitatis. Addidimus *per se*, quia etiam si quis passurus sit mortem pro Christo, tenetur præcepta alias obligantia seruare, si possit, ut præceptum Baptismi, & Confessionis, & Eucharistiæ, sed non præceptum contritionis perfectæ, ad quam peccator in articulo mortis obligatur, quando nequit Sacramentaliter confiteri; quia tantum tenetur ad perfectam contritionem, quando nequit alio remedio à mortalibus liberari, ne in statu peccati in æternum discedat, quia tunc passione ipsa mortis, attritione præsupposita, liberabitur, ut supponimus.

Ita tamen existimamus attritionem sufficere in adulto peccatore peccato actuali, ut iustificetur patiendo mortem pro Christo, ut in eo etiam requiratur ad id: quia ut dicitur in Tridentino sess. 14. c. 1. *Penitentia semper fuit omnibus, qui mortaliter peccarunt, necessaria ex diuina institutione;*

tritione, quia convenientissimum est, ut qui propria voluntate peccauit, illud retractet, ut ab eo liberetur. Nec huic obstat, quod morientibus pro Christo promittatur iustificatio à peccatis, quia etiam promittitur suscipientibus Baptismum, & tamen adultis peccatoribus peccato actuali non confertur iustificatio, nisi saltem sint attriti. Nihilominus eo ipso, quod Ecclesia cognoscit aliquem pro Christo aut pro eius lege aut fide mortuum fuisse, etiam si antea fuerit in peccatis, pie credit, quando aliunde oppositum non constat, iustificatum fuisse præsupposito sufficienti dolore; quia pie credit Deum non deesse in ea occasione suis militibus; & quando id credit, non nisi ab Spiritu sancto directa credit. Præter attritionem autem in adultis peccatoribus etiam requiritur voluntas patiendi mortem ad iustificationem à peccatis, & in iustis ad augmentum iustitiæ, sicut in adultis suscipientibus Baptismum, sed non requiritur in illis voluntas actualis, neque virtualis patiendi mortem, quia adulti nihil ad martyrium efficiunt, sed tantum patiuntur (& voluntas actualis aut virtualis tantum requiritur, quando voluntas est effectiua) sed sufficit habitualis, quæ scilicet præcesserit, & non sit retractata, qua voluerint mori pro Christo: quia convenientissimum est, ut adultis, qui sunt domini suæ voluntatis, nihil adhuc ex privilegio conducat ad iustificationem absque proprio consensu, præsertim ad primam, quæ à peccatis propria voluntate contractis liberantur; in iustis verò sufficit voluntas moriendi pro Christo absque at-

tritione, & absque omni alia dispositione, ut passio mortis ipsis ad instar Sacramenti proficiat ad augmentum iustitiæ, sicut illis sufficit voluntas suscipiendi Sacramenta viuorum, ut ipsis proficiant ad augmentum iustitiæ.

Bernardus ergo Epist. 77. dum ait, martyrium habere vim supplendi Baptismum ex merito fidei, non vult id obtineri fide patientis mortem, alias non proficeret paruulis: sed tantum vult, martyrium habere à Christo vim supplendi Baptismum ob fidem, id est ut honorificetur fides, cui Martyr passione mortis honorificentissimum perhibet testimonium.

Paulus verò I. ad Corinth. 13. illis verbis, *Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest*, non fauet aduersariis, quia vel sensus est, dictam passionem, si non procedat ex charitate, vel si ad charitatem non perducatur (ut potest defectu aliquo non perducere) nihil prodesse patienti, ut non pauci exponunt: vel sensus est, prædictam passionem non procedentem ex fine seu affectu virtutis (qui secundum phrasim Augustini dicitur charitas) sed ex malo fine, nihil prodesse patienti, ut Anselmus, Beda, & S. Thomas exponunt.

Et ad rationem pro aduersariis adductam, constat ex dictis, vim iustificandi instar Sacramenti conuenire morti pro Christo ex privilegio, & voluntate Dei, quæ non parum est indicata in Scriptura, Matth. 10. & 16. Marc. 8. & Lucæ 12. & à Patribus intellecta & nota.

Anselmus.
Beda.
S. Thomas.

DISPUTATIO II.

De Ministro Baptismi.

DIFFICULTAS I.

Utrum quilibet homo sit minister sufficiens ad valide baptizandum.

Caluinus.

IRCA rem hanc errauit Caluinus, existimans, neminem, qui non sit minister ordinarius ad id deputatus seu ordinatus, posse adhuc in extrema necessitate baptizare, quia Christus Matth. ultimo non omnibus dixerit, *Euntes docere omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*, sed tantum Apostolis, ac proinde in ipsis etiam Episcopis eorum successoribus. Sed non explicat Caluinus, an minister sic ordinatus sit necessarius ad valide, an tantum ad licite baptizandum.

Catholici tamen conueniunt, quemcumque hominem, etiam hæreticum, & non baptizatum, & feminam, esse ministrum sufficientem ad valide baptizandum: quod perpetua & constanti Ecclesiæ traditione constat, & definitum est ab Innocentio III. in Concilio Lateranensi cap. 1. (& refertur in cap. *Firmiter*, de Summa Trinitate & fide Catholica) & ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, dum ait: *In casu autem necessitatis non solum Sacerdos vel Diaconus, sed etiam laicus, vel mulier, imò etiam paganus & hæreticus baptizare potest.*

Quod si quilibet homo in extrema necessitate baptizare potest, etiam poterit valide extra illam: quia qui pro aliquo tempore sufficiens est ad valorem Sacramenti, etiam est pro omni. Addidit autem Eugenius, *in casu necessitatis*, ut ostendat, in eo casu quemlibet non tantum valide, sed etiam licite posse.

Nonnulli verò Patres, quos refert Vasquez Vasquez. d. 147. qui contra dictam veritatem obijciuntur, tantum intendunt, non quemlibet posse licite baptizare; quod, excepto casu extremæ necessitatis, verissimum est. Gregorius verò II. in Epist. ad Bonifacium, dum ait, *Quos à Paganis baptizatos esse Papa. affirmasti, si ista haberetur, ut denuo baptizes in nomine Trinitatis, mandamus*, tantum significat, baptizatos à Paganis iterum esse baptizandos, quia non fuerunt valide baptizati, non quia baptizati fuerint à Paganis, sed quia non fuerunt baptizati in nomine Trinitatis, ut in dicto testimonio indicatur.

Christus ergo Matth. ult. non dedit nouiter Apostolis potestatem baptizandi, quia creditur illam ante suam mortem dedisse, quando Baptismum instituit, & omnibus generaliter, ut Ecclesiæ traditione, & Pontificum definitione constat; sed præceptum docendi & baptizandi. & quamuis eam potestatem tunc dedisset, potuit illis eam dedisse non ut Episcopis, neque ut Sacerdotibus, sed ut hominibus.

DIFFI.